

میاں محمد بخش کے عارفانہ کلام سے بے مثال انتخاب

کلام محمد بخش رحمۃ اللہ علیہ

یوسف مثالی

میںیاں محمد بخش کے عارفانہ کلام سے بے مثال انتخاب

کلام محمد بخش
رحمۃ اللہ علیہ
رحمۃ اللہ علیہ

مرتبہ

یوسف مثالی

مشاقق بک کازمہ الکریم مارکیٹ اردو بازار لاہور

ہمارا عہد

ہم آپ کے لیے ہمیشہ اچھی معیاری اور سستی کتابیں فراہم کریں گے
جو آپ کے ذوق کی تسکین اور ہماری حوصلہ افزائی کا سبب بنیں!

(ادارہ)

جملہ حقوق تصحیح و تخریج و ترتیب محفوظ ہیں

ضابطہ

نام	کلام محمد بخش
مرتب	یوسف مثالی
ناشر	مشتاق احمد
با اہتمام	خالد سلمان
پرنٹر	نیر اسد پرنٹرز لاہور۔
کمپوزنگ	عاطف محمود (گل گرافکس)
اشاعت	2002ء
قیمت	60 روپے

ابتدائیہ

میاں محمد بخش

ایک چاشنی بھرے صوفی شاعر

میاں محمد بخش ہماری پنجابی شاعری کی اعلیٰ روایات کے امین قرار دیئے جاسکتے ہیں کہ انہوں نے روایاتی خوبصورتی کو نئے سنگھار سے آراستہ کرتے ہوئے حسین امتزاج کی بنیاد رکھی جس پر موجودہ پنجابی شاعری کے فن کدے استوار ہیں۔ اور یہ وصف ایک تاریخ ساز شخصیت ہی کا حصہ ہے!

میاں محمد کے کلام کی چاشنی اور تاثیر ان کی ہم پر گرفت ذہیلی نہیں ہونے دیتی اور ہم اس جلو میں ان کی حسن کاری کی تہوں میں انمول موتیوں کی تلاش میں نکل جاتے ہیں جن کو مٹھیوں میں بھرتے ہی عجیب کیف و سرور اور آسودگی میسر آتی ہے۔ ایسا کیوں؟

یقیناً اس لیے کہ ان کا کلام ہماری ذہنی اور دلی کیفیات سے ہم آہنگ ہونے کی صلاحیت رکھتا ہے اور ایسا کلام نسلوں تک زندہ رہتا ہے۔

ایک بات اور جو قابلِ افسوس ہے وہ یہ کہ پنجابی ادب کے صوفیا کا کلام محفوظ کرتے وقت اُس کی صحت کا خیال نہیں رکھا گیا اور نہ ہی اشاعت کی ذمہ داری نبھاتے ہوئے کتابت کی غلطیوں کی دُور کرنے کی کوشش کی گئی جس سے کئی مقامات پر آج کا قاری اُس لطف سے محروم رہتا ہے جو کسی فن پارے کے حُسن کی اساس ہے۔ ایسا کب اور کیوں ہوا اس کا اندازہ لگانا خاصا مشکل کام ہے اور ویسے بھی یہ کام کسی فردِ واحد کے بس کی بات نہیں۔ پھر بھی اپنی اپنی جگہ ہمیں اپنی محققانہ ذمہ داریاں پوری کرتے ہوئے اس بات کا خیال رکھنا چاہیے کہ صوفیا کی جو بھی تصنیف ہمیں اصلی حالت یا اس کے قریب قریب ملے اُسے تاریخی طور پر محفوظ کرنے کی سبیل پیدا کریں۔ کہ یہ ورثہ ہماری پہچان ہے اور ہمارے آئیندہ کے لیے باعثِ افتخار ہے۔

یوسف مثالی

لاہور — پاکستان

عرضِ ناشر

پنجابی ادب کی دھتک کا ہر رنگ روشنی کی علامت کے
 زوپ میں ہمارے سامنے رہا ہے جس سے مختلف زمانوں نے اپنی
 اپنی تہذیب و ثقافت کے حوالے سے استفادہ کیا اور اس کی بنیاد کو
 مزید مضبوط کرتے ہوئے اگلے زمانے تک منتقل کر دیا۔ یہ سلسلہ تو
 شاید قیامت تک جاری و ساری رہنے والا ہے مگر اس دور میں جب
 پنجابی ادب کی ترویج و ترقی کچھ زیادہ بہتر انداز میں ہوتی نظر نہیں آ
 رہی اپنے اپنے کلاسیک سے مستفید ہونے کی اشد ضرورت ہے جس
 کے تحت ہم ایک تحریک سے وابستہ ہو سکتے ہیں اور پنجابی ادب کی
 خدمت کے لیے کمر بستہ بھی!

(مشاق احمد)

(لاہور)

جاندى چلى بهار خوشى دى بھرم رہے گا بھوراں
سدا نہ رہسى رنگ گلابى، سدا نہ چال ديوانى!

حمد

اَوَّلُ حَمْدٍ ثَنَاءُ اَلِهٰی جُو مَالِکِ ہر ہر ہر وا
اس وا نام چٹارن ولا ہر میدان نہ ہر وا

کام تمام میسر ہوندے نام اوبدا پت دھریاں
رحمؤں سکے ساوے کردا قہروں ساڑے ہریاں

قدرت تھیں جس باغ بنائے جگ سنسار تمامی
رنگ برنگی بوٹے لائے کچھ خاصی کچھ عامی

ایس عجائب باغے اندر آدم وا زکھ ایای
معرفت وا میوہ دے کے واہ پھلدار بنایا

عُکُن اوبدی نوں کوئی نہ پُہتا عاقل بالغ دانان
وَر جس دے سر سجدے سٹے لوح قلم آسمانان

حکم اوبدے بن لکھ نہ ہلدا، اوہ قدرت وا والی
جیا جون نگاہ اوبدی وچہ ہر پتر ہر ڈالی

آپ مکانوں خالی اس تھیں کوئی مکان نہ خالی
ہر ویلے، ہر چیز محمدؐ رکھدا نت سنبھالی

ستے تاڑیں ہک پتر اندر جوڑ کوئی وچہ جوڑے
علم اوبدے وچہ لکھ نہ بھلا، سب معلم بن لوڑے

بادشہاں تھیں بھیک منگاوے، سخت بہاوے کھاہی
کچھ پروا نہیں گھر اُس دے، دائم بے پرواہی

صم بگم رہن فرشتے کس طاقت دم مارے
دراُس دے تے عاجز ہو کے ڈھیندے بزرگ سارے

ہر ڈیٹھے نوں ہتھے دیندا بخشہار خطائیں
دیتوں سخن زبانان اندر سخناں وچہ صفائیں

ہر دَر توں دُر کارن ہوندا جو اُس دَر تھیں مُڑیا
اوسے دا اُس شان ودبایا جو اُس پاسے ٹریا

لُطف کریندا کرم کنندہ ہر دے کام سنوارے
سب خلقت دا راکھا اوہو، بھید پچھانے سارے

ہر عاجز پر رحمت کردا، کرے قبول دُعائیں
ہن منگے لکھ دان دوائے محرم دل دا سائیں

وٹے دیوچہ لعل ٹکاندا، جانن قیمت پاندے
ساوی شاخوں ویکھ نکالے، گل پھل رنگ رنگا دے

سپیاں اندر موتی کردا، رکھ کے قطرہ پانی
شکماں وچوں باہر آوے صورت بی بی رانی

کناں باہجوں سننے والا تگدا ہے بن نیناں
باہجہ زبان کلام کریندا، ناں اس بھائی بھیناں

رحمت دا مینہ پا خدایا باغ سُکا کر ہریا
 بوٹا آس اُمید مری دا کردے میوے بھریا

مٹھا میوہ بخش اجیہا قدرت دی گھت شیری
 جو کھاوے روگ اُسدا جاوے دُور ہووے دلگیری

بال چراغ عشق دا میرا، روشن کردے سیناں
 دل دے دیوے دی روشنائی جاوے وچہ زمیناں

لاہ ہنیرا جہل بُرے دا، چانن لا عقل دا
 بخش ولایت شعر سخن دی یمن رہے وچہ ول دا

اوّل و یہِ دل جس وچہ ہوون سچے سخن خزانے
 لعل جواہر کڈھ کڈھ دیوے، قوت بخش زبانی

سخن مرے دی شکروں ہوون مٹھے منہ قلم دے
 شعر مرے دے عطروں کاغذ لاوے خال رقم دے

مَرِّ مَرِّ اَكْ بِنَاوَن شَيْشَه، مَارِ وُثَا اَكْ بَهْنِ دَع
 دُنْيَا اُتَّ تَهْوَزَّ عَ بُنْدَ عَ قَدْرِ شَنَاسِ حَنْ دَع

لَدَّ كَعَّ اُوَهْ يَارِ پِيَارَ عَ قَدْرِ شَنَاسِ هَمَارَ
 حَنْ صِرَافِ مُحَمَّدِ بَخْتَشَا لَعْلَاا دَع وَنَجَارَ

يَارَاا بَاهِجْ شَرَابِ حَنْ دَا وِرْتَن تَع كَدِ جِيَوِي
 سَچَا مِيَلَا كَدَّ مُحَمَّدَ، جُو پِيَوِي سُو پِيَوِي

نعتِ رسولِ مقبولِ صلی اللہ علیہ وسلم

واہ کریم اُمتِ دا والی مہر شفاعت کروا
 جبرئیل جیہے جس چاکر، نبیاں دا سر کروا
 اوہ محبوبِ حبیبِ زبانان، حامی روزِ حشرِ دا
 آپ یتیم، یتیمان تائیں ہمتھ سرے پر دھروا
 نے لکھ واریں عطرِ گلابوں دھویئے نت زبانان!
 نام انہاں دے لائق ناہیں کی قلمے دا کاناں
 صدرِ نشین دیوانِ حشرِ دا افسرِ وچہ اماماں
 گلِ نبی محتاجِ انہاندے نفراں وانگِ غلاماں
 تخت، چبارے شاہی کنبے ڈہٹھے کفرِ منارے!
 چھیک دتے قرآنِ اوہدے نے، اگلے دفتر سارے
 نورِ محمدِ روشن آہا آدمِ جدوں نہ آیا
 اوّلِ آخر، دوئے پاسے، اوہو مل کھلویا
 حُسنِ بازارِ اوہدے سو یوسفِ بردے ہون وکاندے
 ذوالقرنینِ سلیمان جیہے خدمتِ گارِ کہاندے
 موسیٰ، خضرِ نقیبِ انہاندے اگے بھجنِ راہی
 اوہ سلطانِ محمدِ والی، مُرسلِ ہورِ سپاہی

شبِ معراج

آئی رات مبارک والی بھاگ اساڈے جاگے
 جنہاں تے خوش مشکاں ڈھلیاں، دشمن ہر سہاگے
 آسماناں پر تارے روشن شمع چراغ یگانے
 سکہیاں یاراں نوں آپو جتے بنگاں دے پروانے
 لوحِ قلم آسماناں زمیاں، دوزخِ جنت تائیں!
 گرسی عرشِ معلیٰ دیکھیں، سیر کریں سب جائیں
 ہویا سوارِ براقے اتے اوہ سلطانِ عرب دا
 چائی واگِ محبت والی، ٹریا راہِ طلب دا
 سے سنگار کیتے سبھ خوراں، منگل گاؤن کھلیاں
 آج جنہاں دا لاڑا آیا، مل مل رکھیو گلیاں
 نعت، دُرود، صلوةِ سلاموں، چھٹیاں جھٹنن قطاراں
 صلی علیہ وسلم کہندے نبی نقیبِ پکاراں
 چھوڑ آسماناں، زمیاں تائیں سرور گیا اگیرے
 جتھے وحی نہیں ونجھ سکدا، ہٹ بیٹھا کر ڈیرے
 جانی نال ملے دل جانی، وتھ نہ رہی ذرہ!
 خلعت، تحفے، ہدیے لے کے آئے پھیر مقراہ

حضرت میراں محمدؒ مقیم حجرہ

حضرت میراں شاہ مقیماں تیرا شان زیادہ
 سوہنا تخی جدھے گھر جایا علی امیر شہزادہ
 عالم تے روشنائی ہوئی چڑھیا چن نورانی
 حسنی سید پیدا ہويا، صورت یوسف ثانی
 طوطے یوسف خمرے بولن دھن مقیم محمد!
 گودی وچہ کھڈاوے جس نون نبی کریم محمد
 آل نبی، اولاد علیؑ دی، واہ سید گیلانی
 دستگیر جنہاں دا دادا، کون تنہاں وا ثانی
 گتے جو درگاہ اُوہدی دے، شیراں اوپر بھارے
 پیراں دے ہر پیر محمد واہ وا پیر ہمارے
 دمڑی والا لعل تساڈا جس دی ہے منظوری
 پاک جناب اُونہاندی اندر مینوں کرو حضوری

پیرا شاہ غازیؒ

بِسْمِ اللّٰهِ بِسْمِ اللّٰهِ اِگُوں مَدَحِ مَبَارِكِ آئی!
 بادی مُرشدِ دی جس دُو لے چارے کوٹ نوائی
 مُسَلِمِ ہندو، کوئی نہ نابری سیوک سب لوکائی
 داتا سخی محمد بخشا دِن دِن دِیگِ سوائی
 عاجز زردھن اسدے درتے لکھ نعمت کھاندے
 بک دمڑی داتھ لے کے دیندا دان لکھاندے
 اس دَر دے سگِ عادی کولوں شیر بیر بھو کردا
 آگے چڑھے نہ چڑھی اوبدی دے، باز شکاری ڈردا
 سیک لگے جد سیوک تائیں ثرت سُنے فریاداں
 پہنچے کر تاکید محمد پان مرید مُراداں
 پیر مرے دی دھوم چو فیرے آون ولی سلامی
 چمن خاک کریندے خدمت، دعوے رکھ غلامی
 جنت شان مکان منور روپ ڈھلے ہر پاست
 در اس دے نت نویں سوائی پاون اس نراسے

آوتریاں ٹوں پتر دیندا وچھڑ یار ملاوے
 دَر اُسدے دی خاک ملن تھیں کوڑھ فرنگ اٹھ جاوے
 اڑے جہاز لگاوے بنے، ہر مشکل حل کردا
 لڑ لگے دی شرم تہانوں پاک شہید امر دا
 جس پر تیرا سایہ پیرا اوگن دے گن اس دے
 جانی دشمن دوست بناوے جو دکھی سو مسدے

حضرت پیر غلام محمدؒ

آ قلمے منہ لا سیاہی چم زمین نورانی
 رت کالی چھنکا انکھیاں تھیں، وانگ بنجودے پانی
 مرد بھلیرا، مُرشد میرا، شاہ غلام محمد
 اہل شریعت، اہل طریقت، مرا امام محمد
 سینہ سبز الہی بھریا، متھا چن آسمانی
 چشماں شرم حیاؤں تریاق، روشن دوہیں جہانوں
 تن من اندر راہ حقانی اندر دین پیغمبر
 سالک، صوفی، نالے زاہد، نالے مست قلندر

چنبھی مار لیاون موتی وحدت دے دریاؤں
 کھریاں گلاں، کھریاں چالاں، دامن پاک ریاؤں
 پردہ پوشی کم فقیر دا کرسن اللہ بھروسے
 سدا اُمید محمد بخشا زور دے وچہ پاوے
 پکو سخن، نہ ہور تمامی، جو نعمت میں پائی
 او سے مرد سچے دا صدقہ، اپنی نہیں کمائی
 شخص جس جتنا قدر نہ میرا، اُسنوں سب وڈیاں
 میں گلیاں دا روڑا کوڑا، محل چریاں سائیاں

سیف الملوک باعث تحریک

سُخناں دی اوہ قیمت پاوے شعر مرے خوش لیندا
 اوس صراف اگے جو تر دا، سُود خزانے پاندا
 میرا اے اوہ وڈا بھائی عمروں، عقلوں، ویلوں!
 دانشمند اکابر دانا بحرِ نظم دے کسبوں
 سیف ملو کے دی گل اُونہاں کسے کتابے ڈٹھی
 اس قصے دی طلب پوتے میں دل کر دے چھٹی

ایہہ مضمون چھٹی دا آہا قصہ جوڑ شتابی

چُن چُن ایس پرومیں تسبیح موتی سُبُل خوشابی

قصے اندر کسر نہ ہووے نالے رمز فقر دی

صفت بھی وچہ تھوڑی بہتی چلے لذت کردی

قصہ اوکھا نالے لہماں زور کمیں پنڈ بھاری

ڈاہڈے دا فرمان نہ مڑدا، روگی جمد بچاری

حکایت حسن ممیندی

خاصہ مرد عبادت اندر افسر سر سلطاناں

شاہ محمود اوہدا سی نانواں روشن وچہ جہاناں

مرد کمال علم دا فاضل قدر شناس ہنر دا

قدر بہ قدر ہر اک ٹوں دیوے روزینہ اوزر دا

شاعر کاتب حافظ عالم زاہد صوفی سارے!

کھان انعام معاش جکیراں، زروہن لوگ نکارے

ہرجائی ہُن دان شہاناں ہرجائی ”بخشیشاں!“

خادم مخلص سی فقراواں، علماواں درویشاں

شاعر مرد سخنور دانے پاس اوہدے نت رہندے
شعر کلام عجائب قصے رہن ہمیشہ کہندے

غزل

دلبر دے وچھوڑے اندر اہجے رہیا میں زندہ
ایس گناہوں آخر توڑی سدا رہاں شرمندہ
اک واری دیدار نہ ڈٹھا، لیے پیار نہ مونہوں
توڑے طلب او سے دے اندر، ہو چکيا بے جندہ
گھر تیرے کئی نوکر چاکر، در تیرے سے نکتے
نقراں دا میں گولہ سجاں، کتیاں واپھر بندہ
درد فراق تیرے دی لذت جس دن دی میں چکھی
خوشیاں کردی ویکھ لوکائی منہ وچ آوے خندہ
زیور زیب پوشاکی توڑے ناہیں بار شہانے
گودڑیاں سروپا اسانوں ایہو لباس پسندہ
چاہ مری پئی چاہ محمد گل میری گل گنیا
من لئے میں بول جن دے جے لکھ آکھے مندہ

غزل

بہتی عمر گزاری اینویں یار نہ نظری پیندے
 تھوڑے روز جوانی جو بن دائم سا تھی کیندے
 ٹھنڈی واء صفائی والی خوشبو دار وفا یوں!
 اے نہ آئی دلبر ولوں جس پر اسیں وکیندے
 اوہ دلبر جو اک لکھ اُتوں گولہ لئے نہ تینوں
 دوئے جہان دیوے کوئی سانوں اس دا وال نہ دیندے
 گال موالیں چنگا مندا، جو چاہے سو بولے
 ترش جواب مٹھے منہ وچوں لذت اسیں چکھیندے
 اپنا آپ سنبھالاں ناہیں منوں وسار بجن نوں
 اپنا حال نہ تکرے مُڑ کے جو اس طرف تکریندے
 جے لکھ گالیں طعنے دیوے، نالے منہ پھٹکارے
 اس تھیں چنگا کیہہ اسانوں، اس سنگ بات کریندے
 کیتی خصم بہتری واری دل دے روگ نہ دس ساں
 جان لبھاں پر رہی نہ طاقت تاں ہن ظاہر پیندے

مکھ پیار دا آب حیاتی امیں موتے تر بانے
جل دن مچھلی وانگ محمد ریسے کچر تپندے

اُستادِ محترم

حافظ عالم فاضل صوفی سالک راہ ہدایت
وائم مست، محبت اندر عارف اہل ولایت

تجے مرد نگاہ کرم دی نام اللہ دے پاہو

اوگنہار دے لکھاں اوگن پلا دے چھپاہو

جیہے بھانڈے تیہے آوازے کیا نیویں کیا اُپے

میں آں نال پلیتی بھریا، سخن ہوون کد تجے

سخن میرے چا پاک بناہو ہے توفیق آزاداں

چوہڑے دا پٹ پکا بلدا جا استاداں

دیکھ الغور سکی لکڑی اگنی بالن والی

ہر ہر جانی رخنہ موری اندر سارا خالی

اتنی رمز پچھانوں یارو بہت کراں کیہہ گلاں

میں کریوں ہتھ واگ بلوچے جدھر چلاوے چلاں

جاں مردے منہ لائی بھائی کج لائی ہر موری
 نیک انیک آوازے نکلے پھوک جدوں وچہ ٹوری
 سارنگیوں تک حال اساڈا خشک لکڑ کس کم دی
 وچوں بھگی باہر ڈنگی کچی کچے چم دی
 کلیاں، موراں نے تن بھتیا، چھیک پئے ہر جانی
 بارا گان لگی جد یاراں تاراں چاہڑ وجانی
 اندر خالی تے منہ کالا طبلہ چم کچے وا
 پکے بول سناندا پاندا جاں ہر ہتھ سچے وا

دانش مندوں سے التماس

دانش مندو سُنو تمامی عرض فقیر کریندا
 آپو چنگا جے کوئی ہووے ہر نوں بھلا تکیندا
 تک تک عیب نہ کردے واندے چنگے لوگ کداہیں
 نکتہ چینی فتنہ دوزی بھلیاں وا کم ناہیں
 عیبوں پاک خداوند آپوں کون کسے نوں آکھے؟
 کاہنوں گل کسے دی کرنی میں بھی شاعر بھاکھے

میرے نالوں ہر کوئی بہتر مہیں بیچ ایاناں
 تھوڑا بہتا شعر سخن دا گھانا وابدا جاناں
 تھوڑی بہتی تہمت کولوں کون کوئی بیچ رہندا
 پر میں آپو اوگنہارا دوسریاں نہیں کہندا
 پردہ پوشی کم فقر دا میں طالب فقرانواں
 عیب کے دے پھول نہ سکاں ہراک تھیں شرمانواں
 جس نوں کے دا ہووے تھس دے نہ دسدے
 سخناں دے جو عاشق بن دے عیب نہ ڈھونڈھن اسدے
 کرم کرو تے عیب چھپاؤ پڑھو سنبھالا کر کے
 ڈوہنگی نظرے مُرد مُرد سمجھو لنگھ نہ جاؤ تر کے
 میں بھلا تے تھی نہ بھلاو سمجھ بناؤ معنے
 چلدے گھوڑے نوں مت مارو چابک طعنے
 شعر میرے اس ملک اپنے وچہ مول نہ پاندے قیمت
 دُور دراڈے جس نوں کبھن جانے بہت قیمت
 کیسر سستا ہے کشمیرے چھو مل لاہوروں
 پستے تے بادام محمد سستے ملن پشوروں

کرے سوال فقیر محمد پڑھنے والے تائیں!
 رونق کریں نہ شعر مرے دی نال ادا سنا میں
 باہجھ ادا آواز ریلی لگدا شعر اَلونا
 دودھ اندر جے کھنڈ رلائیے مٹھا ہوندا دونا
 جیونکر بیٹے تسانوں پیارے تیویں بیت آسانوں
 بیٹے نون کوئی انگل لائے لگدے بید تسانوں
 جہلم گھاٹوں پر بت پاسے میر پورے تھیں دکھن
 کھڑی ملک وچہ لوڑن جیہڑے طلب بندے وی رکھن
 میں شوہدا اُتے خاک رلیساں جھل ہجر دی کافی
 جے رت سچے روشن کیتے رہسن سخن نشانی

حضرت پیر روشن ضمیر کے نام

کون بندے نون یاد کریسی ڈھونڈے کون قبر نون؟

کس نون درد آسا ڈا ہوسی روگ نہ رنڈی در نون؟

رُوح درود گھٹن سب جاسن آپو اپنے گھر نون

تیری رُوح محمد بخشا تکیسی کیہڑے در نون

نال گھر چاہڑے نہ سکھ ڈٹھے نال کھٹی گھٹی
 نہیں کے ول لینا کوئی نال چھڈ چلے تڑئی
 جے کجھ آیا سو منہ پایا تلی رکابی چٹی
 خالی ہتھ محمد بخشا ٹری نکاری لٹی

شاعر کا مقولہ

آہو ہمت مرداں والی ایہو کم کریندی!
 مرداں دے در ڈھیندے ناہیں شامت تہ مریندی
 جس جائی وچہ مطلب ہو دے مرد پچھاون گھلیاں
 ملن مراداں منگتیاں ٹوں، مرداں دے در ملیاں
 ہوندے بند خلاص شتابی مرد پون جد ضامن
 دھن نصیب اوہدے جس پھڑیا مرداں دا دامن
 مرد ملے تاں در نہ چھوڑے اوگن دے عنگن کردا
 کامل لوگ محمد بخشا لعل بنان پتھر دا
 ہمت ہار نہ مولے ٹون مت کوئی کہے نمر دا
 ہمت نال لبتھے جس لوڑے پائے باجھ نہ مردا

جاں جاں سانس نراس نہ ہووے سانس مٹے مرآ آسا

ڈھونڈ کرن تھیں ہمتیں ناہیں، ہٹ گئیوں تاں ہاسا

جھل جھل بار نہ ہاریں ہمت اک دن بھری پاسا

بھٹکا منکن چڑھے محمد، اوڑک بھردا کاسا

جاں مقصود میسر ہوندا، رنجوں راحت تھیندی

یاد نہ رہے قضیہ کوئی جدوں فراغت تھیندی

جس دل اندر ہووے بھائی پک رتی چنگاری

ایہہ قصہ پڑھ بھانبر بن دانال ربے دی یاری

التماس

میں بھی بات عجائب ڈٹھی فارسیوں اخباروں

نالے امر ہو یا سی صادر مُرشد دے درباروں

اس ہندی وچہ مطلب پہتے جیہا جیہا کوئی چاہے

پاوے رب قبول محمد مرداں دی درگاہے

ہر ہر قسم خوشی دی اس وچہ ہر ہر قسم غماں دی!

سننے والے پاؤں ایستھوں خواہش جہاں کماندی

بہتی ہے تعریفِ حسنِ دی، ہاسی بڑی شکلِ دی
 نالے درد و چھوڑے بہتے، نالے خوشی وصلِ دی
 آدمیاں دے راہ طریقے جن پر یاں دے نالے
 عشقِ خوشی دے ساجے ساجے درد و کھاندے چالے
 پادشاہی تدبیراں گھنیاں دولت، فوج، رسالے
 بخل، سخاوت، ظلم، عدالت، غفلت سُر ت سنبھالے
 جوشِ خروشِ ندی، دریاواں، ٹاپو سیرِ جنگلِ دی
 زھڑناں ترناں، اڈناں ڈھناں فکر اتھے ہر گلِ دی
 عاجزیاں، بیکساں گھنیاں حالتِ دیس بدیساں
 دیساں دیس عجائب اس وچہ کیا بھورے کیا کھیسوں
 کوہِ قافاں دے پتے نشانی غاراں شہرِ اجاڑاں
 کلر شور باغیچے نالے میوے تے پھلواڑاں
 سیر، شکار، اسیری، قیداں نالے صلح لڑائی
 سوگ، ویاہ محمد بخشا ہر گل اس وچہ آئی
 رستمِ دستی، حالِ شکستی دہشت بھاوجِ دلیری
 خوف، اُمید محمد بخشا اس وچہ گھنی گھنیری

بات مجازی رمز حقیقی وَن وناں دی کاٹھی
 سفر العشق کتاب بنائی سیف چھپی وچہ لاٹھی
 شاعر دی آزمائش ہاسی اس قصے وچہ بھائی
 ہر رنگوں خوشی سخن سناوے تاں اس دی دانائی
 خوشیاں اندر اوہو اجیہا درواں دل دکھایا
 صفت کو صفت اندر فرماوے سخنوں سخن سوایا
 جنگ لڑائیاں کانگاں اندر گج کڑک کے آوے
 سفر وطن تے ماتم سوگوں پورے سخن سناوے
 ہر ہر فن ہنر وچہ ہووے ماہر تے یک فتنی
 لطف خدائی نال عطائی تاں اوہ ہوندا سنی
 لغتاں ورتن دان لیاوے ملنے وچہ عجائب
 لیکن ایسے مٹلوں نہ ہوون ہر ہر نظروں غائب
 قصے ہور کسے دے اندر درد اپنے گج ہوون
 بن پیڑوں تاثیراں ناہیں، بے پیڑے کد روون
 جس وچہ جی رمز نہ ہووے درد منداں دے حالوں
 بہتر چپ محمد بخشا سخن اجیہے نالوں

جو شاعر بے پیڑا ہووے سخن اُودے بھی زکھیے
بے پیڑے تھیں شعر نہ ہوندا اگ دن دھواں نہ دُھکھینے

دیکھو دیکھی بیت بناؤن شعروں خبر نہ پاؤن

ایس طرح تے صفتاں مٹھاں بہتے ڈوم سناؤن

ردی ردیفوں نام نہ جانن، قافیوں بدھ نہ کافی

وزن برابر ٹٹ دا جڑوا، صفت اسم نہ بھائی

سخن بھلا جو وردوں بھریا بن زرداں گجھ ناہیں

نزاں گماواں فرق رہو دا کیا کانے کیا کابی

درد منداں دے سخن محمد دین گواہی حالوں

جس پتے پھل بدھے ہوون آوے بو رومالوں

دانش مند پچھان کریندے، عامان سار نہ بھائی

لکڑ ہارے لین بازاروں جو سستی مٹھیانی

مقام بے نیازی

جے لکھ جانی صدقے ہوون، جھل کے تیج پر م دی
 گجھ پرواہ دریا دے ہک قطرے شبنم دی
 جے لکھ سیس رن وچہ خاکے کر کر عشق پیارا
 جیوں سورج دے نوروں چھپیا ڈرہ ہک نکارا
 ست آسمان جھڑن تاں جا پے بت درختوں جھڑیا
 چوداں طبق ڈبن تاں جیویں لکھ باراں ہک جھڑیا
 سہل نہیں ایہہ وادی بھائی سہل تکیندے جاہل
 عملاں وا ایہہ حال محمد پر ہو یوہ نہ کاہل
 کیس سالک اس رستے ٹر کے اوڑک انت لیا سی
 اس دروے وا دارو بھائی کس دے ہتھ پیاسی
 جے کر کار تیری ہے کاری لوہیں لگانے کاری
 جے کر کار نہ کاری آوے بہت اوتھے بے کاری

لکھ کروڑ اسماں تھیں چنگے خاک ہوئے اس جانی
جے جگ ہوئے نہ ہووے اتھے ہے پرواہ نہ کائی
کار کریں جو کہے کری گر کر بنکار نہ کارواں!
عملاں تے دھر آس نہ ذرہ فضل منگو سرکارواں

ذکر وادی و منزل توحید

اگوں منزل آوے بھاری وچہ وادی توحیدے
عابد تے معبود ملیندے دوئی نہ پیر مریدے
ازل ابد دا جامہ بگو ایہہ گلماں وچکارواں
ہر دا روپ محمد بخشا اے بکے سرکارواں
جے کوئی غرق نہ ہو یا بھائی وحدت دے دریاوے
کیہ ہو یا جے آدم دسدا لیک نہ مرد کہاوے
جاں جاں اپنے آپے اندر جا بندے دی ہوسی
کر کر شادی کدے ہنسے گا کدی غماں وچہ روسی

جاں ایہہ اپنے آپوں نکلے نہ کوئی غم نہ شادی
 دوزخ دا غم خوشی جنت دی دوہاں تھیں آزادی
 ہر اک اندر دوزخ جس وچہ سب اٹھائیں واسا!
 اس دوزخ سے باہر آویں خطرہ رہے نہ ماسا
 عقلوں فکروں باہر نہ آوے نچدا پھرے دیوانہ
 آکھے خبر نہیں میں کیہڑا کیہڑا میرے خانہ
 جاں توں گم ہوویں وچہ اسدے اپنی چھوڑ نشانی
 ایہہ توحید محمد بخشا دے کون نشانی؟

ذکر منزل حیرت

پھر اگوں اک منزل آوے حیرت والی وادی
 در افسوس ہوئے گم اوتھے ہر گز خوشی نہ شادی
 دم دم تیغ غماں دی مارے حیرت اگ نہ بچھے
 آہیں درد تے لکھ دردوں رات دھاڑ نہ سبھے
 جاں اوہ مرد حیرانی والا جا پوہتا اُس جائے
 ہوندا گم تحیر اندر اپنا آپ نہ پائے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
 دس سانوں کچھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے؟
 نہ میں مسلم نہ میں کافر خبر نہیں کس چالی
 نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے بے مڑ خالی
 حیرت سر گردانی ناہیں کیکراگے گھڑینے!
 شہراتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑینے

منزلِ فقر

فرموشی دن منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلے
 جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلے
 کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
 پتھر نقش، بریتی، بیلا بوٹی ریت چھپاوت
 دوئے جہان محمد بخشا موج اس ہک دریاؤں
 جے کوئی ایہہ منے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں
 ایس ندی وچہ چٹھھی مارے جے کوئی بہمت کر کے
 سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر تر کے

فانی نہیں یا باقی دونوں نہیں میاں تو دوئے
 دس سانوں کچھ پتہ نشانی حال تیرا کیہہ ہوئے؟
 نہ میں مسلم نہ میں کافر خبر نہیں کس چالی
 نالے ایہہ دل عشقوں بھریا، نالے بے مڑ خالی
 حیرت سر گردانی ناہیں کیکراگے گھڑینے!
 شہراتے دروازے چھڈے کتھوں نکل کے وڑینے

منزلِ فقر

فرموشی دن منزل ہوئے گنگے ڈورے جھلے
 جاں اک سورج چڑھیا سبھ تارے چھپ چلے
 کانگ چڑھے دریا فقر دے جنبش اندر آوے
 پتھر نقش، بریتی، بیلا بوٹی ریت چھپاوت
 دوئے جہان محمد بخشا موج اس ہک دریاؤں
 جے کوئی ایہہ منے ناہیں کسر اوہنوں سوداؤں
 ایس ندی وچہ چٹھئی مارے جے کوئی بہمت کر کے
 سدا سکھالا رہسی بھائی، کیہہ کم باہر تر کے

اس ندی دی چٹھی اندر چت ہمیش سکھالا
 گم ہوون بن ہور بھاوے داندے پین کشالا
 حکمے نال اس چٹھی وچوں جا سر باہر آئے
 تاں اوہ کاریگریاں دیکھے تک تک بھیت پچھائے
 جان ایہہ اپنا آپ بندے دا پردہ ہے دلبر دا
 کال ملک تے عزت دولت سنگ کھڑیاں کد تر دا
 خاطر جمع ہوئی جس ویلے خودی ونجے بے خودیوں
 پاک ہووے تاں باہر آوے ہر ہر نیکی بدیوں
 جاں ایہہ نیکی بدی نہ رہندی اس دم عاشق ہوندا
 گم سُم عشق بحر وچہ ہو کے یاری کرن کھلوندا
 جیوں ایہہ حال احوال فقیر دا غائب ساڈی نظروں
 تیویں شرح زبانوں اوہلے نالے صفتوں خبروں
 بعد فنا یوں باقی ہونا کیہ جاناں اس باتوں
 نویں کتاب سینے بے لکھاں باتاں نفی اثباتوں
 مر کے جیوں دی گل چنگی سو جانے جو کردا
 جس دے سر ایہہ ورتی ہووے کم نہیں ہر ہر دا

میں کیہ جاناں حال فقر دے مدعی نفسانی
 سنی سنائی لکھ دکھائی، پائی نہیں نشانی
 اپنی موت حیاتی اندر جب تک تیرا دیرا
 اس منزل وچہ کد محمد پیر پوت گا تیرا
 اپنا آپ محمد بخشا تیرا مصر شہر ہے
 مشکل پندہ سخن دے لوڑیں رستہ بحر و بر ہے
 جاں ایہہ مصر پیارا بتیوں کوڑا زہر ہووے گا
 تاپیں دل سفر ول جاسیں پینڈا لہر ہووے گا
 دھتیاں پتر، بھیناں بھائی وچھڑ سنگوں ساتھیوں
 بیڑی روڑھ اسباباں والی عشق ندی دے ٹھاٹھوں
 رستہ دونہ اوڑک جس دا گھننے قضیے اس دے
 جیہڑے نال یقینے ٹردے ونج سخن سنگ وسدے
 توڑے کج نہ معلم اس دا تھاں ٹھکانہ پاسا
 چھڈ دنیا پو لہر فقر دی رکھ ملن دی آسا
 یار ملے بن مرسو ناہیں سیس تساں جے ہولے
 اوہ تیرا ٹوں اسدا ہو میں و تھ نہ رہسی مولے

محبوبیاں دی بے پرواہی سُن کے ہٹ نہ راہوں
 بہت آس قراری کر کے ونج اُسے درگاہوں
 اپنا آپ چھڑیں اس کارن سا جن تاں گھٹ آون
 سب جگ اُتے شاہی تیری پریاں تحت اڑاون
 ڈھونڈن والے مرن نہ خالی خود حضرت فرماوے
 دیکھاں سیف ملو کے وئے جو لوڑے سو پاوے

اوصاف عاشقی

سدا سکھالے اوہو بھائی عشق جہاں گھٹ آیا
 مرہم پھٹ اوہنا ندے بھانے بگو جیہا سکھایا
 — تاج تحت سلطانی تاج کے ٹھوٹھا پھرن گدائی
 رکھ اُمید جن دی وروی کٹن جو بن آئی
 — دم دم پین شراب غماں دی، دم نہ مارے مولے
 وٹ جھلن وٹ پان نہ متھے واہ تہنا ندے رولے
 — کر کر یاد جن نون کھاندے، بھن بھن جگر نوالے
 شربت وانگ پیادے ہتھوں، پیون زہر پیالے

جھٹکن یار ملامت والے عشقے دے متوالے
بھٹکھا اوتھ ہووے مستانہ بھار اٹھاوے بھارے

س باہروں دسن میلے کالے، اندر آب حیاتی

ہوٹھ سٹکے ترہایاں وانگر جان ندی وچہ نہائی

شہر اجاڑ ڈھونڈیندے وتدے ولبر وچہ بغل دے

گونگے ڈورے کن زبانوں معنی سب عقل دے

س رات رہاں گل لایا جانی ہک دم جدا نہ ہوندے

عاشق رجن نہیں محمد بھر بھر ہنجوں روندے

ایسا صدق لیاون اس تے سچے نال دھیانے

اس بن باغ بازار نہ بھاون لاون اک جہانے

س ہک ولبرٹوں دل وچہ رکھن، سبھ خلقت توں نسن

دیدن دید نہ جانن بولے، کھول کے دارو دسن

وچوں آتش، باہروں خاکی، سدے خالوں حسوں

جے ہک نعرہ کرن محمد ڈھین پہاڑ شکستوں

س راتیں زاری کر کر روندے نیندا کھیں دی ڈھونڈے

فجرے اوگنہار کہاون، ہر تھیں نیویں ہوندے

بہاں ہک گھٹ بھر کے پیتا وحدت دے مدھ لالوں
علم کلام نہ یاد رہیو تے گزرے قال مقالوں

مر ریت وجود تیرے وچہ سونا اینویں نظر نہ آوے

ہنجوں دا گھت پانی دھوئیں ریت مٹی رہڑ جاوے

مر بوٹی گال ریاضت والی آتش بال غماں دی

پریم جڑی گھت ویکھ محمد سبھ چاندی من بھاندی

اس دوئی دے دعوے پٹیاں سٹیاں ڈور حضوروں

نوروں سایہ ظاہر آیا چھپ نسدا فر نوروں

مر جیون، جیون جھوٹا نانوواں موت کھلی سر اُتے

لاکھ کروڑ ترے تیں سوہنے خاک اندر رل شتے

مر جہناں عشق خرید کیتا اوہ اینویں آگتے

عشقے باہجھ محمد بخشا کیا آدم کیا گتے

مر جس دل اندر عشق نہ رچیا، گتے اس تھیں چنگے

خاوند دے در راہی کردے صابر بھگتے، ننگے

مر عشقوں باہجھ ایمان کوہیا، کد ایمان سلامت

مر کے جیون صفت عشق دی دم دم روز قیامت

عاشق بن سکھالا ناہیں دیکھا نینوں پتنگ دے
 خوشیاں نال جلن وچہ آتش موتوں مول نہ سنگدے
 جے لکھ زہد عبادت کرے بن عشقوں کس کارے
 جاں جاں عشق نہ ساڑے تینوں تاں تاں نہ یارے
 سر پکا پیر دھریں جے دھرنا تلک نہیں مات جاوے
 سو اس پاسے بے محمد جو سر بازی لاوے
 یار کرے جد اپنا تینوں چھٹن ہور اشنا نیاں
 ماں پیو بچن یار نہ رہسن حرص نہ بھیناں بھانیاں
 سر سٹکے پیر ندی تھیں لکنن وچہ سمندر چل دے
 ہرگز مثل سمندر ساگر آتش وچہ نہ جل دے
 وچوں نور الہی رنگے، باہروں کالے کٹھن
 نال اوہ میرے وانگوں یارو، دل جنجو گل انہی
 مٹھی چھاں، اتے پھل والے، وانگ انجیر انگوراں
 ناں بے فیض اساڈے وانگوں، کوڑے متھے گھوراں
 اوپر جلی، موبوں جلی اندر نہیں تھیں!
 جب تک عشقوں جان نہ جلی بھٹھ جلی کیا جلی
 جے توں عاشق بنیا لوڑیں پلا کپڑ بچن دا
 جان منگے تے دیہہ شتابی، صفہ کریں نہ تن دا

ہالی لوک کریندے واہیاں سُکدے دُھتے سُرودے
 سارے رنج بھلے جد رنج کے من پائیاں گھر کھڑدے
 عیاشق نا اُمید نہ ہوون، دل دیاں لمیاں آساں
 جے سو وار کھدیڑن دَر توں کوکن کدے نہ جاساں

سیف المملوک کی ابتداء

(شہزادہ سیف المملوک عاصم بن صفوان شاہِ مصر کا فرزند تھا)

پیر مرا اُوہ دمڑی والا پیرے شاہ قلندر
 ہر مشکل وچہ مدد کریندا دوہاں جہاناں اندر
 عاصم بن صفوان شہزادہ والی تخت مصر وا
 آبا شاہ سلیمان دوجا، صاحب دولت زر وا
 ذوالقرنین سکندر والا، شوکت شان زیادہ
 بادشاہی گھر اس سے دائم عادی وا شہزادہ
 رومی چامی، چین مچینی، غزنی، ہندوستانی
 زنگی روسی، ہور فرنگی، یونانی، ایرانی
 کوٹ قلعے در بند ہزاراں چھاؤنیاں ہر دیسی
 سدا برت ہر شہر بنائے رست کھاون پر دیسی

عادل نخی سکندر جیہا جیوں دریا وچہ موجاں
 زوروری اوبدی سن کنٹین دیواں دیاں وی فوجاں
 عیش خوشی جو دنیا والی سہبو سی ہتھ آئی
 سب مراداں چاہیاں پایاں کردا شکر خدائی
 گھوڑے، نخر، اٹھ ہزاروں موتی لعل جواہ
 لکھاں تھان دتے زر بھتوں دولت انتوں باب
 گولیاں گولے سوہنے سندر زیور لا سنگارے
 ڈولی دا سر صدقہ کر کے دتے باپ بچارے
 تنبو، خیمے، جڑت جڑاؤ موتی تے زرکاری
 سورج نال زلاون رسماں لگی پھول کناری
 انھے چھتر سنہری لائے چمک دسن آسماناں
 کیتی چھاؤں جہانے اٹے اچیاں سائباناں
 بادشہی زر بفت وچھائی پھلاں بیج سجائی
 گرسی ہور جڑاؤ سوئی ہر سر کردے پائی
 چارے طاق محل سجایا انبر تے سر طاقاں
 ہر طاقے وچہ سوہنے کھیڈن اُلفت نال اتقاقاں

سیف المملوک کی ولادت

شہزادہ سی لعل چمکدا، سُورج شکل پیارا
نگ موتی صالح دا بیٹا، چن جیہا چمکارا
سدا برت ہر رستے اُتے لائیاں ہور سبیاں
دے سروپا نوازش کیتی عادی دیاں اصیلاں
شادی دے شدیا نے وتے نہیراں لکیاں چوٹاں
ملکاں اندر شلکاں ہوئیاں، ہر تھانے وچہ کوٹاں
ہر مقدم تے پٹواری، دفتریاں، دیواناں
قدر بہ قدر سب نے آندا شکرانہ، نذراناں
طراماں نے کھرناہیں وجیاں نائے ڈھول بھرائی
کیہڑے کیہڑے گئے محمد، کھٹی ہوئی لوکائی
بلنبل طوطے سوہلے گاؤن ”حال“ پنے حیواناں
کھوں دا کتا چٹکی مارے نیل پھرے دیواناں
ہر ہر پاسے نہران وگن چوک عراق اچیرے
شیش محل چبارے گوشے، میلے امیرے ڈیرے

مینڈاں ہنجوں بھر بھر ڈھلن، جاں اندر کر خالی
 سدا نہیں اس رونق رہنا، سدا نہیں خوش حالی
 ہر کوئی جانے سوڑی سامی ڈاڈا قبر اندھیرا
 اک اکلی وچہ اچاڑے، وائم ہوسی ڈیرا
 لکھے رکھے لیکھ ازل دے، مول نہ جانے میں
 ویتا اوہدا سرتے جھلے جے رب کھڑی بیٹ
 جان کنڈن دی تلخی ڈاڈی، سُن کلاں تن کنبے
 پکت کتابیں قبریں آگے، دوزخ بھال آلبے
 پڑھنا علم ضرور بندے نوں کیتا فرض انہی
 کردا علم ولے نوں روشن، ہوندی ڈور سیاہی
 جیویں سورج وچہ نور تیویں ہی علم روہے وچہ جانے
 نورے باہجوں سورج چتھر آدم جنس حیوانے
 علمے کارن دُنیا اُتے آون ہے انساناں
 سمجھے علم وجود اپنے نوں نہیں تاں وانگ حیواناں
 سیف ملوک اندر رب پایا بہتا اثر دِنائی
 تیز طبیعت، ہوش ودیعت، فہم عقل چترائی

حُسنِ رسیلا، نُورِ حلیمی، سادہ مکھ صفائی
 سوہنے ویکھ ہوون شرمندے جھال نہ جھلدا کائی
 روشن شمع نُورانی، چہرہ مہبتے لاٹ آسانی
 وانگ پتنگاں سڑن چوفیرے عاشق مرد زبانی
 جے اوہ نظر کرے وَاں انبر چمک نہ جھلن تارے
 تارے جس دل مہریں آوے، کروا پار اتارے
 تھوڑی تھوڑی صفت محمد لکھدا چل ہر جانی
 نرمی پھڑ مت حُسنوں گرمی کاغذ قلم جلائی
 تھوڑی مدت وچہ شہزادہ ہو یا سکندر ثانی
 علموں، عقلوں، زوروں، شکلوں جو اوصاف انسانی

شہزادہ اور شاہ مہرہ

لکھے لیکھ ازل دے یارو ہوندے نہیں کنارے
 بادشاہاں توں پون قضیے کون اسیں بے چارے؟
 بہتے گم چک دے جیہرے بُرے ڈھکن تقدیروں
 جے سو اپنے دلوں کرے چنگے کر تدبیروں

آدم وی کی قدرت سر بے ایسے روپ بناوے
 قدرت دے ہتھ نال بنائی خالق اپن اپارے
 مندے من دے روگ خمد من دے منیں دواواں
 بھید ہووے بے دلبر تائیں بھید ایہہ کھول سناواں
 اوہ رخسارے رنگ غوانی ہوئے کیسر پیلے
 نتموں جھانی بمانی مارے نرگس نین رنگیلے
 روز ازل کے لکھے لیکھوں سے کب ہون چھٹکارے
 تاج وراں پر کڑیاں پڑیاں پھریں وہ مارے مارے
 پار وہی جاتے ہیں جس کو پار کریں تقدیریں!
 بندوں کی بگڑی کب سنوری کر دیکھیں تدبیریں
 اس صورت کی صورت جیسا حسن نہ ہو انسانی
 جیسے کوئی خور بہشتی یا ہر رتانی
 آدم کی کیا قدرت جو وہ ایسا روپ زچائے!
 ایسی سندر شکل تو خالق اپنے آپ بنائے
 من کے روگ محمد بخشا کب ہوں دور دوا سے؟
 اس دکھ کا دارو ملتا ہے یار کی اذن رضا سے

وہ رخسارے لال گلابی ہو گئے کیسر پیلا!
گم کے سائے میں سنولا گئے زگس نین رنگیے

سب خزانے ہتھ او سے دے چا بخشتے جس بھاوے
نظروں شاہ کرے تے شاہاں سفروں اوکڑ پائے
مشکل پاؤن والا آپوں، آپوں حل وی کردا
عاشق نوں لا روگ پریم دا، میل بجن ول کردا
سکھیاں ٹوبں اوہ دکھ سہاوے، پاوے وخت امیراں
اڈوے پنچھی قید کرائے، چھڈے سخت اسیراں
خاکوں صورت، سندر کر کے، پھر زلائے گھٹے!
پھل کھڑائے بوٹی وچوں فیر پتر کھوہ سٹے

ابیات کی اکائیاں

شاہ زوئے زمین دے اکثر تیرے کول سلامی
تاجاں تختاں والے تیری کردے آن غلامی
جے لکھ عقل تمیزاں کریئے اوڑک ہونی ہوناں
ہسدیاں، کھیڈ دیاں کس بھاوے بیٹھ غماں وچہ روناں

اندرا عشق جلاندا جیکر آتش سکیاں پتیاں

مت نئیں دل میرا مندا، مت ہن دیہو متیاں

آپوں ٹھوکر لائی شیشے، بھج ہو یا ہن کمرے

کیوں کر پانچ لگے ہن ثابت جسے سولائیے اور کڑیے

دیس بدیسی پھردا رہساں جاں تک ہوگ حیاقی

مت سبب بنا سی موٹی لبھسی وست کھڑاتی

موتوں خوف نہ کھاوان ذرہ بہت دلیر دلاں دے

وچہ میدان لڑائی والے پاؤں سیر ہو جاندا

کہندا شاہ فرزند پیارے ٹوں جگر دا پیرا

تینوں سیک لگے جے رتی سڑے کلیجہ میرا

ناں میں کملا، ناناں میں جھلا سب کجھ سمجھاں جاناں

پر کجھ دوس نہیں پر، بابل ہو یا رب دا بھاناں

اندرا باہر عشقے زڈھا، وسدا نہیں تسانوں

مال خزانے کیکر بھاوان اک گیا جیو جاناں

س لکھے لیکھ ازل دے کیہڑا کر تدبیر مٹانے

کئی امیر، وزیر سیانے اس تقدیر بھلائے

چار دیہاڑے عمر جوانی کردی عیشاں موجاں
 سدا نہیں ایہہ دولت، دنیا سدا نہیں ایہہ فوجاں
 ناں میں تیرا سہرا ڈٹھا، ناں ہمتہ بدھا گاناں
 ناں میں تیری جج چڑھائی، ناں وجیا شدیا ناں
 توڑے کتے بن کے رہنے وچہ وطن دیاں گلیاں
 در در جھڑکاں سہیئے، تاں وی فر پرونیوں بھلیاں
 مورت چٹھے بھج بھج مرسیں خبر نہیں ہے ملیسی
 بجلی مرگ جلاسی بوٹا یا باغیچہ کھلسی
 ناں کرتا تاء اجیہے، ٹھنڈا ہو، دن کٹ کھاں
 سڑ چلتا جیو جامہ تیرا، اس کچیا نوں، ہٹ کھاں
 ویلا آج بھلیرا تیرا نالے عمر جوانی
 کرو عدالت، ہور عبادت، اوڑک ہونا فانی
 بھلکے موت آئی جس ویلے سے افسوس کریں گا
 عملاں باہجھ نہ تلا شناہی کیویں بحر تریں گا
 نہ کوئی روملا خطہ اوتھے، نہ کوئی عذر بہانہ
 جو گجھ کرسیں، سو یو ملیسی، ڈاہڈا عدل شہانہ

لہماں پند نہ سنبھسی بیٹا، بہو کھاں ہو نچلا
 جوش خروش مٹا پیارے جاہ نہیں ہو جھلا
 چوہا، چڑاتے کتا، بلا ہر کوئی وطن دھراندا
 توں آدم شہزادہ ہو کے چھڈیں وسن گھراں دا
 یاراں کچھے وطن بھلاواں، دیکھاں ویس بگانہ
 ٹھلاں وچہ سمندر غم دے پتے تاں یارانہ
 عشقے دا رخ دیکھ محمد ہوں فیل پیادے
 متیں لگے ناں اٹھ وگے کی مفدور شہزادے
 ریلی بن کے ڈردا یارو، شیر اندر جا بن دا
 خون لیے بن ہاڑ نہ پڈے سدا بہاور ران دا
 کیوں کر باکاں اندر آون ہتھوں چھٹیاں واگاں
 بادشہی کس کاری مینوں دتی ظہیری بھاگاں
 ساقی بوتل آن اجیہی، پی کے ہوش بھلائے
 جہاں کولوں رخصت ہو کے پند سفر دا چائے
 لکھے کون محمد بخشا ظلم عشق دے چنداں؟
 ماپے آپ کراون قیدی فرزنداں دلبنداں

باپ زلیخا قید کرائی، ندی رڑھائی سستی
 پنوں بھائیاں بنھ چلایا، گل نہ جاندی دستی
 بند اندر فرزند جہناں دے، پائی تند اووی
 تخت نچے سرتاج قبر ہے، پیڑ اندر جد بلی
 عشق نچائے تھیا تھیا چھنکن پیریں سنگل .
 قید چھٹے تاں اس لکھ لٹی ڈھونڈن تکیاں جنگل
 شاہ شاہپالے دی اوہ بیٹی پریاں دی شہزادی
 حُسن جمال پری ہے مائی مہر افروزہ دادی
 کجے توں میرا مار کہاویں، عشق تیرے دل رسیا
 میرے بابجھ نہ ہو رقبولیں، رہیں نہ پھابی پھسیا
 عشقے کارن آدم کیتا محرم یار یگاناں
 آہے ملک عبادت جوگے کی حاجت انساناں
 عاشق کہندا اے لکھ آکھو ہک بات نہ سندا
 ایہہ بھلاں چھڈ بھلا ناہیں بھلا اپنے گن دا
 پڑھ پڑھ پتھر بنیا ہے ساں، پارس عشق لگایا
 سونا سکہ جو کجھ آہا ہتھ صرف دکایا

وکیا سوا مُردا ناہیں لکھ دیہو بھانی!
 چھیک گئے سب حرفِ تساؤے، وگ پر م دی کافی
 جے مُورت وچہ ہوندا ناہیں سرتے پتے دلہ دا
 کیہہ طاقت سی گھائل کردی جگرا دانشور دا
 جھلتیاں نوں مت دیون والے جھلتیاں وچہ گنبدے
 آساں جن ول سرتیر جاناں مر سومتھیں دیندے
 جے گجھ لاڈ پیار مانواں دا کیہ گجھ آکھ سناواں
 جے آج ماں ہوندی اوہ مردی، کی پرواہ بھراواں
 اُنٹے وپوں پنکھی کڈ دا دے کے پنکھ اڈارے
 چتھر وپوں لعل بناوے راتیں مینہ کھلارے
 میرے جنے عاجز بندے نوں تخت دیوے سلطانی
 واہ کریم محمد بخشا، میلے وچھڑت جانی

اک منظر!

سیف ملوک شہزادے کہیا حاضر ہوون ساتی
 سو بنے حسن اداروں والے، مصری ہور عراقی

چھوکریاں تے گولے آہے، سوہنے حُسن رنگید
 غمزے نال کرن دل گھائل، سُندر بہن ریلے
 مورت نازک وانگ گلاباں لاوے وانگ پیالے
 قد چنے دی ڈالی وانگر، پھل لگے گل لالے
 طوطے، کوئل وانگن بولن ہسن ہار لٹکدے
 چور دلاں دے ٹھگ نیناں دے، ترسے اکھ مٹکدے
 کاسے ہتھ سفید بلوری، بھرے عقیقی مدھ دے
 ساقی نویں، شراب پُرانی نشے سوائے دڑھ دے

سمندری طوفان

بک دن کرنا ربّ دا ہويا اٹھی سخت ہنیری
 دُھند غبار سنسار چھپایا لگی جھڑی گھنیری
 نوح والا طوفان از غیبوں، غرق کرن نوں آیا
 شاہ سپاہ تمام پکارن، رکھیں بار خدایا
 بڈل قہر نزول مچایا، لہر سمندر آئی!
 مگر مچھ سنسار بلائیں رڑھدے دین دُہائی

کر کے بدلی، دھڑ کے پھرنانا بجلی دے چمکارے
 دُور جہازاں کھڑ کھڑ مارے جھکھڑ دے اوارے
 دُنیا اندر کون امن وچہ، ہر کوئی ڈکھیارا!
 بے وفا سنسار ہمیشہ ٹھگ بازاری بھارا
 کدے کرے سردار جیہاں، دے پوشاکی چٹی
 کدے بناوے فیر محمد کھمیاں دی منٹی
 موتی اتے جواہر جُویا چھنچا چھت بنیرا!
 دیوے وانگن لاناں مارے، جھلمل نور چوفیرا
 تُوں چندر میں زہرہ وانگر دوہاں نی جوانی
 ساعت نیک پھری ہن تیری ہوئی آج قرآنی
 تُوں گلبن، میں چنتے ڈالی، میں موتی تُوں ہیرا؟
 تُوں الوان سُرخ میں نینوں میں سالو تُوں چیرا
 جوڑی آج خُداوند جوڑی، تُوں راجہ میں رانی
 میں بن اٹھے، تَدھ اکلیاں کیوں کر عمر وہانی
 شاہ شمس دی کھل لبانی، اڈی چوٹی تانیں
 زندہ رہے نہ موئے موئے کتنے گن سنانیں
 جواک واری مر کے جیوے، پھر انہاں کی مرناں
 دنیا اتوں جس دن بھاوے اس دن پردہ کرناں

بعضے عاشق ہُن تک زندہ، دُنیا اُتے وسدے
 خاصاں تائیں ظاہر وسدے، عامان بھید نہ وسدے
 رانجھے ہیر سیالے والی ایہو گل شنیدی
 چُپ محمد بات اجیہی ناہیں بات پنیدی!
 خدمت گار چو طرفین تاریں ہر اک پھل گلابی
 تحت اُتے شہزادی بیٹھی چہرہ وانگ متابی
 جوڑا ابرو طاق بہشتی یاد و سخت کماناں
 پتیاں جیویں تیر خدنگی، گھائل کرن جواناں
 ظالم نین کٹاراں وانگر، وچہ کجے دی دھاری
 ویکھن والے نوں کر غمزہ سانگ کجے ماری

گھوڑے کا ذکر

بابی تر ت منگائے گھوڑے خاص سواری والے
 چوڑیاں نہیں رجن ناہیں وانگوں ہرن غزالے
 پونپہ وچہ نہ بھجن دیندے، داؤ پرے دی تائیں
 پیراں نال نہ لگن دیندے ڈھوڑ کھرے دی تائیں

شہرِ زناں کا نقشہ!

قبول نظر کرے شہزادہ دسن سندر کڑیاں
 ہر جھاکے، ہر محل چبارے، واہ شکلاں دل پڑیاں
 ہر غرنے وچہ طرنے تگدا، ہر ہر قدم صنم ٹواں
 ہر کوچے سے، سچے سو بنے تم کرن جو غم ٹواں
 ناریں کھٹن، ناریں کھاون، ناریں سب کم چائے
 اوبو خریدن، اوتو وچکن، خوب ہزار ہسائے
 بک نڈھیاں بک دایاں ناریں، بکتا خوب جوانی
 بیک بیجاں دی صورت وافر، تارے بیوں اسمانی

اکائیاں

جس دل اندر عشق سماں اوس نہیں پھر جاناں
توڑھے سوئے ملن ہزاراں، ناہیں یار وٹاناں
غزنی دے سلطان ہزاروں، سوئے آئے گولے
وال ایاز نفر دے اتوں سہنا تائیں گھولے
لیلی نالوں گوریاں کڑیاں مجنوں نوں دس چٹے
اُس تے جان کرے قربانی، ایہناں ول نہ تگے
لوہا پتھر مقناطیے اٹھ مل دا کر ڈھائی
موتی ہیرے ویکھ نہ اٹھدا قیمت رنگ صفائی
پیلا منکھ نیڑے کھڑیے لکھ اُسنوں اڈ ملدے
لعلوں نال نہیں اڈ چڑن راہ نیارے دل دے
یار کمینہ جس دل پڑیا، چنگا ویکھ نہ بھل دا
جس داسب تھیں بہتر ہووے سو کیوں ڈر ڈرزل دا
حرص مجازی، شہوت بازی، جس اندر وچہ ہوندی
اک صورت اجلی نوں تک کے، پئی طبیعت بھوندی!

جس سر، ہر عشق ہے اوتھے شہوت مول نہ وسدی
 جس دل حُب بجن دی اس وچہ حُب نہیں ہر کس دی
 اگ نہ ساڑے لکھ جہاں دے رحمت بدلی دس دی
 اینویں صدق نہ ہار محمد ویکھ طبیعت ہسن دی
 کامل عشق خدایا بخشیں، غیر وتوں منہ موڑاں
 بکو جاناں بکو تنکاں، بکو، آکھاں، لوڑاں
 آوے مستی، جاوے ہستی، بھلے شکل پرستی
 پیر اکسیر کرے تاں ہوساں ایہہ کھنیاں جستی

عقل و نفس

کرے ارادہ ایہہ شہزادہ ماراں پیٹ کٹاری
 اس کی دے سخت عذابوں چھٹے جند و چاری
 عقل شہزادے نوں پھر درجے مت تری کیوں ماری
 ساس اڈن تک آس نہ لوڑن خاص جہاں دی یاری
 نفس کہے میں کاہلا ہویا کچرک توریں جرساں
 لکھ مصیبت جھاک نہ ملیا، آج ملے بن مرساں

عقل کہے کیوں کملا ہویا عشقے کج نہ لائیں

اتنی سختی آگے جھلتیا کج دن ہو رہا لنگھائیں

نفس کہے ہن کتھوں ملیسی ناں کوئی دس سنیہا!

آس ہوندی دس پوندی اسدی اینویں جرن کجیہا

عقل کہے ”ایہہ کم عاشق وا“ عشقوں بس نہ کرنی

لا کے بازی بے اندازی، اوڑک وار نہ ہرنی!

عقل کہے کھا کافی مرنا ہوندا کم شیطانی!

بھار لگا تاں پنڈا تاری بھتی عشق دی بانی

نفس کہے فرہاد نے لایا آپ سرے نوں تیشہ

اوہ مویا مردود نہ ہویا، میں بھی اوہ اندیشہ

عقل کہے فرہاد نے سُنیا شیریں گئی جہانوں

اوس جہان گیا سی ڈھونڈن مویا نہیں اوہ جانوں

نفس کہے کیوں مہینوالے نے ماری چھان جھناویں

مارو کانگ ڈھکی سی سوہنی کیوں جا پئی دریاویں

عقل کہے توں سمجھیں ناہیں اوہ مرنا کت پاسے!

دے بک دوجے ول ٹھلے گل ملن دی آسے

جس دن ہیر ویاہی کھیڑے، رانجھا وی مر جاندا

کاہنوں کن پڑواندے ٹلے، گل کفنی کیوں پاندا

ہو ہزاراں عاشق ہوئے ڈکینے ہتے لا چاری
 یار ملے بن، دوروں اک کے چھری کے ناں ماری
 مرداں والا داعیہ کر کھاں رکھ اوہ کچھلی عادت
 وانگ سستی بے تہا مویوں تاں بھی عین شہادت
 بے کر شرح اس گل دی ڈور خن ٹر جاندا
 کر کے صبر محمد بخشا قصہ چل سناندا
 پنجریاں وچہ پنے ترفدے جاء نہیں منکیری
 پڑ بھٹے، سر گنجے ہوئے ظالم قید لمیری

نسوانی سراپا

چن وانگن دونوں رخسارے، بندی ناں سنکارے
 بندی بندی پھتی آہی وانگ زحل ستارے
 پتلا لک مٹھی وچہ آوے، آلا مکھن دیہی!
 گندے پانی تھیں رب سرجی صورت پاک اجتہی
 زوپ انوپ گروی دا آہا وانگ بہار چمن دے
 نویں جوانی حسن آرزانی، نازک شاخ ثمن دے

شنبیل والی زنجیری بدھے، چہرہ پھل گلابی!
 زگس مست آنے دی پھاڑی، اکھیں مرگ شرابی
 جیویں چاندی دی مچھی ہووے، اینویں نک اوچیرا
 چہرے سورج چشمے اندر ہر دم رکھے ڈیرا
 لالی ویکھ پیشانی والی، داغ لگے گل لالے
 وند اجیہے چنے دی کلیاں، موتی کرے اجالے
 ٹھوڈی وانگ تہبانی سوہنی نہی رس بھری سی
 پتلا اچا قد رنگیلا نازک شاخ ہری سی!
 جاڈوگر دونین کڑی دے وچہ کجلے دی دھاری!
 صوفی ویکھ ہوون مستانے، چھڈن شب بیداری
 کافی رات ہووے رُشنائی جے اوہ جلوہ ڈالے
 اکھ کافی ظلمات خضر دی آبِ حیات پیالے
 زلفاں دے خوشبوئی حَلّے تازے کرن وماناں!
 آدم ویکھ مرن، جیوں مَر دے ویکھ پتنگ چراغاں
 جے باغاں وچہ واؤ فجر دی لوڑ کرے سے برساں
 ایسا سندر پھل نہ لبھتے میں کی صفتاں کرساں
 چاندی وانگر رنگ جُتے دا ہوٹھ مٹھے کھنڈ مشری
 مصری سوہنے اس ول تک کے حُسن مصر دا ووسری

تھوڑی اک ٹوپاں خوبانی، اک میوہ رس والا
 قد اک، پتلی رنگیں نازک، شاخ، بلند و بالا
 جادوگر نینوں میں جاری خوش کا جل کی دھاری
 مست ہوں صوفی و یکھ کے جن کو چھوڑیں شب بیداری
 جلوہ اس کا شب سیاہ میں روشن ماہ اچھالے
 اُس کی دو آنکھیں چھلکیں آبِ حیات کے پیالے
 زلفوں کی خوشبو کے خلے کریں دماغ دوانے!
 لوگ فدا ہوتے ہیں جیسے شمعوں پر پروانے
 صبح کو باغ میں بادِ سحر دیکھے، ڈھونڈے لہرائے
 کسی چمن میں ایسا سندر پھول نظر کب آئے؟
 جسم اُس کا جوں چاندی چمکے، لب میٹھے جوں شکر
 مصری مٹو باؤں کے، ایلیے نقش، سے خوش تر

دُکھئے کا غم دُکھیا سمجھے!

جنگل تے کوہ قاف، سمندر کتنے ٹاپو بیلے
 بھٹکھاں تستاں، پالے جھلے تاں لہئے ایہہ ویلے
 نام نشانی، حال حقیقت کھول سنا میں مینوں!
 درد و نڈے، گل کھولے ملدا، دردی سا تھی جینوں

دُکھئے دل گل دُکھیا سُن دا قیمت قدر پچھانے
کی دُکھیا جو دُکھئے اَنگے دتے نہیں دہانے

جیوں دُکھئے نُوں دُکھیا مل کے بنجوں بھر بھر رونا
سُکھینے تائیں تک سُکھیا ایسا خوش نہ ہوندا!

ماتم والے دے گھر ناریں جامنہ پلے پاون!
دُکھیا تگن تاں دُکھ اپنے کچھے ہاتھ سناون
لکڑ اپنے زکھوں وچھڑی، تار و چھٹنی سَنگلوں!
دونویں رلیاں دسن لکیاں کوک سناون چنگلوں

مشکل والے دے سر اُتے مرد جدوں آچکا

زاری سُن کے یاری گُرسی، چھوڑ نہ جاسی سکا

بن آئی جند نکلے ناہیں کوئی جہاں نہ جھلدا
ڈاہڈے دے ہتھ قلم محمد وس نہیں کجھ چل دا

آس بجن دی رحمت اُتے مویاں متے سنبھالے

سر منگے تاں حاضر کریئے، ہتھیں پکڑ جلا لے

وانگ شمع دل روشن عشقوں جاں سر شمع کپیندا

سر کپن دا، درد جھلن تھیں نور زیادہ تھیندا

دور یاراں دے مرنا بہتر آس بن جیون نالوں

طرف پری دے راہ نہ لڈھا اپنی دوڑوں چالوں

رب دے حضور

کوڑے بندے رب نہ بھاؤں، یمن زبان نہ رہندا
 گل اوبدی کوئی من داناہیں، سب جگ جھوٹا کہندا
 قسم کراں میں رب تجے دی جو عالم دا والی
 جس نے خلقت پیدا کیتی، روزی دے سنبھالی
 کیڑے، ہاتھی، چڑیاں بازاں سبھناں دا رکھوالا
 ہر اک تائیں رزق پہنچاوے کر کے خوب سنبھالا
 دُنیا تے جس پیدا کیتا آدم، جن، حیوانا
 بھلے بھلیرے، رُوپ بنائے، صورت مند جواناں
 سُوہنی صورت نے جس پایا، خُسنے دا چمکارا
 عاشق دے دل اگ لگائی، سڑ دا بت لچارا
 مَحبوہاں نوں آن سکھائیوس، ناز مَحوال مروزاں
 خودی، تکبر، بے پرواہی، تلخ جواب، تروزاں
 بے وفائی، بے رحمی، اتے قہر ستم، بے تری
 جند عاشق دا کرن صرفہ کی ہویا بے مری
 عاشق دے دل اندر پائیوس، بجز نیاز بہاراں

خوف، امید سندر غماں دی موجاں بے کناراں
 ترک سگھاں دی، جال دکھاندى سختی جند بدن دی
 دوہاں جہاناں وچہ محمد حرص ہوا سخن دی
 جو یاراں نوں یار ملائے سینوس پھت خدائی
 رب غریب نواز ہمیشہ، جس دی دھن خدائی
 تیرا وٹ پناہ خدایا، ہور نہیں کجھ جھدا
 جس دیوے نوں آپوں بالیں، کد کسے تھیں جھدا
 رات اندھیری، ندی ڈونگھیری، گھسن گھیر غماں دی
 زہڑدے جاندے، غوطے کھاندے، وچہ شمار دماں دی

عشق و محبت کے رموز

آپ شہزادہ چٹا مارے، آپے ونجھ لگاندا
 راتیں دیہناں خوف ندی دا پلک اک اکھ نہ لاند
 بابجھ ملاح ترن نہ بیڑے، مرواں بابجھ نہ پتھیرے
 ہو یا ملاح اوہ شاہ مصر دا کنی زہڑا کے بیڑے
 پنوں دھوبا نام دھرایا کچم دے سلطانے
 چاک کللاں دا سدوایا عزت بیگ جوانے

کام کمر چھڈ گھر در نریا، مرمے کے بند
 پورن گھر گھر وچ بھیکے منکیندا پال محبت
 قیس عرب و اراجا آبا بنیا مجنوں جھلا
 شیراں تے بکھیاڑاں اندر وچ پہاڑ اکرا
 شہر شہریکاں دے گھر ڈھویا، مجنوں عشق قلندر
 رسا چھ نچاوتے بڈھی برہہ وچ اندر
 غزلاں جوڑے، تاڑی مارے ناچ کرے سنگ تالاں
 دیکھ شریک مزاحاں کر دے، بستے کڈھن گابلاں
 ایہو کم عشق دے دانم کرے اجیہے کارے
 کی ہو یا جے چنے مارے سیف مالوک چارے

رفاقت اور تعلق داری

اچ زمانے یار کہاوں، دعویٰ کرن پیاراں
 اپنی خیر منگن تے مارن نال دغے دے یاراں
 یاری لاوں، جان بچاوں کرن عجب بے ترسی
 بک مرے تے ڈوجا بستے، جو مری سو مری

بھیناں و ہڑے سیس گنداون، ہون ویر کھڑا کے
ویر، ویر دی گل نہ چھدے من لگے نوں جا کے

جے ہک ہووے انباراں والا صاحب دولت زردا

دوجا کول مرے جے بھٹکا نہیں مروت کردا

بھٹکھیاں ویراں بھیناں تائیں پیریں کاٹھ پوائے

عیب گناہ ڈٹھے بن اکھتیں، ہتھیں سوئے لائے

جتھے سپ اٹھویس ہون، یا کوئی آفت بھاری

جتناں ٹورن آپ نہ جاون، واہ اجوکی یاری

جے پئی گھر روٹی ہووے دکھ دوجے نوں لگے

ہر تہمت بدنامی دے کے چغلی مارن ونگے

پر ایہہ پردہ ظاہر کرنا ناہیں کم فقیراں

گھری محبت رب محمد ویر نہ بھاون ویراں

ہکو جہی نہ کرے الہی، ہن بھی بھلے بھلیرے

چھڈ انہاں دی گل محمد قصہ ٹور اگیرے!

جزیرے کا منظر

سیو من بدوانے جیڈے لٹکن پنے قطاراں
پانی والے گھڑے برابر آبا قد اناراں
ایس موافق میوے سارے پک ہوئے رنگ سوئے
وتی واس نہ نیڑے کوئی، کس نے آہے کھوئے
ہر ہر جانی نہراں وگن رکھاں پانی جائے!
جیونکر باغ اندر ہر پکھے مالی آڑاں لائے
رنگا رنگ پکھیرو بولن اک تھیں اک چنلیرے
پر اس ٹاپو اندر آہے طوطے بہت گھنیرے
رنگ آسانی، اکھ گہانی، مٹھے بول زبانی
چنجاں، پیراں شرخی سوتی، گل وچہ کالی گانی
اکناں دے سر سوہے ساہو، اکنا رنگ بسنتی!
اک ساوے، اک سون رنگے، طوطے قسم بے انتی
نلبیل، کونل خوش گفتاراں، نخرے کرن آوازے
جوڑی جوڑی، مل مل بیٹھیں، نال محبت تازے

ہور پہاڑی پنکھی بولن، تھاں تھاں لا کچہری
 سو ہے، ساوے، چٹے کالے، تری رنگ، سنہری
 آپو اپنی بولی اندر آہے ورد کہاندے!
 اسماں صفتاں نال تمامی مٹھے یول سناندے

پس منظر میں شاعر کا تاثر

واہ خالق بے چوں پکارن، چوں کیتی جس ظاہر
 رنگا رنگ پیدائش اُس دی، انت حسابوں باہر
 ہکت ہکت وچہ نگاہ او سے دی، روزی نت پچاندا
 ہر ہر دی اس قسمت لکھی، لکھیا خطا نہ جاندا
 پکناں آس اُتے در اُتے، پکناں تک کہایا
 پکناں بہت کمائیاں کر کے، آخر آن گنوا یا
 پک عالم، پک فاضل مُلاں، پک حافظ، پک قاری
 پک قاضی، پک مُفتی، بہندے سر دھڑ پگڑی بھاری
 پک زاہد، پک صوفی، مُفتی، بندے پک نمازی
 پکناں روزے دار کہایا، شیخی بے اندازی

شیخ، شیوخ، مربی مرشد، پیر بنے بک بھارے
 پلناں طلب بہشت و نجن دی بک دوزخ ڈرمارے
 پلناں مدھ محبت والا پیتا پور پیالہ
 مست بیہوش، وٹن وچ گلیاں ناں کجھ ہوش سنبھالا
 پلناں اوگنہار کہایا، پُر تقصیر گناہی
 گل پلاتے گھاہ مونہیں وچہ متھے داغ سیاہی
 چور اچلے، ٹھگ استمر، جوئے باز، زناہی
 سبھناں آس تیرے در سائیاں، کرسی کرم الہی
 چوری یاری، ٹھگی، موٹا بدن حرام کبایوں
 کر کر توبہ، مُڑ مُڑ بہناں، مستی چڑھی شرابوں
 سبز لباس فقیراں والا، سر ٹوپی گل انٹی!
 باہر دے بھیس اجالا اندر کالی کلغی
 ہر صورت دل مائل ہووے غالب نفس اجیہا
 ہر دم تازہ چاء بُرے دا، کدے نہ ہوندا بیہا!
 جو جو عیب جگت وچہ بھارے، سبھو میں در آئے
 کیہڑے کیہڑے، گن گن دساں، انت نہ پایا جائے
 اوگنہار، کوچھی، کوچھی، لونڈی، لٹ نکاری
 خاوند نمل خریدی سیو دے کے قیمت بھاری

گنجی، کافی، ٹولی، ڈوری، تیز زبان، چراکی
 بے پرہیز آمیز کراندی، وچہ پلیتی، پاکی
 ہے بدنیت پریت نہ پالے، کوڑ زبانوں بولی
 دھن خاوند جس رز نہ کہتی، بد اجیبی گولی
 خوبی خاوندی کی دتساں، شالا جگ جگ جیوے
 خوراں، پریاں اُس پر ڈگن جیویں پتنگے دیوے!
 بھلیاں بھلیاں در پر کھلیاں نگ رگڑن وچہ مڈیاں
 نوشہ پرت نگاہ نہ کردا، کچھ پرواہ نہ ولیاں
 میں نکاری اوگنہاری، کی منہ لے کے جاواں
 طلب دیدار ہزار کھلوتے کت گن درشن پاواں
 لیکن آس نہ توڑاں میں بھی پاس انہاں ول جاندى
 بڈھی دے ہتھ سوتر اٹی یوسف مل کراندی
 اُس فرسوت پکے دی اٹی میں ہتھ تند نہ کچی
 کچی میری خواہش سائیاں طلب اوپدی سی سچی
 کتنی واری توبہ بھنی میں ہاں بے اعتبارا
 پھر تیرے در توبہ کہتی بخشیش بخشبارا
 منہ کالا شرمندہ عاصی کی تیرے در آواں
 مجرم تھیں چا محرم کرنا، تیرا فضل سچاواں

حکایت

بک دن کرن شکار شکاری باری اندر آیا
 آ درخت گھنے دی چھاویں اُس نے ڈیرہ لایا
 نالے بز ہواویوں اڈوا آ بیٹھا اُس رکھتے!
 طمعہ لوڑے، ماس نہ چھوڑے، آیا ظالم بھنگتے
 بیٹھ شکاری باز اُتے سی وچہ بیٹھی اک گگھسی
 دشمن ویکھ کہے اُج میں بھی چوگ اُجل دی چگی
 پیٹھوں شست شکاری جوڑے تیر گگھسی نوں لاواں
 اُتوں باز تکے جے اڈے پکڑ شتابی کھاواں
 گگھسی جدوں اُنہاں ول ڈٹھا کردی فکر گھنیرا
 کہندی رتا کیوں کر رکھسیں بچن نہیں ہن میرا
 تیر لگن وچہ دیر نہ کوئی، کچھ تدبیر نہ چل دی
 آہی گھڑی ازل دی ایہو وچہ تقدیر ازل دی
 جاں رت رکھن اُتے آیا کی سبب بنایا
 گگھسی ول شکاری تکدا شست دتسیاں بھڑایا

پچھوں ناگ چلائے اس نوں دند آلود زہر دے
 تیر چھٹا اوہ لگا بازے دونوین دشمن مردے
 گناہی بیٹھی رہی اتھائیں، چنگی بھلی نزوی
 مارن والے موئے محمد قدرت رب دی ہوئی

دَر و صفِ جمال

رنگ گلابی، انگ حسابی، چہرہ وانگ متابی
 جسے تھیں خوشبوئی حُلے، اکھیں مست شرابی
 اُچی لہمی، نازک، گوری، نرم چنے دی ڈالی
 ناز انداز تے آن کرشمہ صفت خداوند والی
 اچا متھا بہت کشادہ، جیویں کر زیب زنانان
 دو بھروٹے چن عیدین دے، یا خمدار کمانان
 شکر کھنڈ توں مٹھی نالے تنگ موہیں دی موری
 گل کرے تاں خوب آوازہ جھنلے مثل کٹوری
 تھوڑا ہنسے تے دل کھسے، دسے وچہ متاں دے
 بدرہ گوری ہنسے چوری، جیوں کر شرم زاناں دے

متھا بھکھدا وانگ انگاراں اوپر بند کی کالی
 جیویں آتش پر، ہرٹل دانہ، بد نظراں نوں تالی
 سچا صاف لہو وچہ چمڑے، خوب آبا چمکیندا
 جیوں کر شیشے جلی اندر، چمک شراب مریندا
 آن ادا حسن دیاں لہراں، شان گمان و ذریا
 ساری صفت بیان کرن دا، قدر نہیں کجھ میرا
 نین نیناں نوں بھج بھج مل دے دوروں دین دہائی
 نین نیناں دے دوست نالے نیناں نین قصائی
 نین رنگیلے آپ وسیلے، حیلے کرن بترے
 آپ وکیل دلیل پچھانن، آپ ہی چور لئیرے
 کالی رات ہجروں اندر، جن کڈھے چمکارے
 سیف ملوک شہزادہ ملیا بھل گئے غم سارے
 درد منداں دی سنگت رل کے کون رہے خوشحالی؟
 درد میرے دا پیا پچھاواں رہیوں نہ ذوروں نالی

وحدت کا دریا

دُنیا ڈاہڈی، دُوتی دشمن، ٹوکی لوک فسادی
 چچی دا چا کاں بناون، ہتھوں گجھ زیادوی
 سچوں۔ کوڑ نکھیرن ناہیں، تہمت لان شتابی
 پاک پلید پریت نہ لوڑن جوڑن چاء خرابی
 سید باقر علی پیارا، دُور گیا دل چاہندا
 جے اس کموں وہلا، ہوندا طرف بجن دی جاندا
 مطلب دی لکھ گل محمد ناں کر چج نکماں
 کر نہ یار اداس طبیعت رہندا قصہ لہماں
 وحدت دے دریا دے اندر چبھی مار بٹاواں
 مت ایتھوں سر باہر کڈھیں، سٹی دھک پچھاہاں
 ایہہ اسرار نہ پھولیں اتھے، مت کوئی مار گوائی
 شاہ شمس تے بکے سخنوں آہی کھن لہائی
 وحدت دے دریا وچہ پینا کم نہیں ہر ہر دا
 لکھ جہاز ڈبے تہہ اندر، تختہ باہر نہ تر دا

سید باقر شاہ صاحب مرحوم، گورہا۔ میرپور

کابنوں باطن اندر وڑیوں، ظاہر وی چھڈ بازی
 رمز حقانی وسدا چلیں پردہ پا مجازی
 ہر پیتے وچہ رمز فقر دی، جے تہہ سمجھ اندر وی
 گل سنا محمد بخشا عاشق دے دلہ وی

رنگ برنگی دُنیا

بکناں دے گل سوہنے کرتے سر بھوچھن، بگے!
 دھڑی سندھور لگے وچہ شیشے شمک پری نوں لگے
 بکناں دے سر سبز دوپٹے، سوسن رنگی، انگلی
 گھیرے دار ستھن چن لائی، نرمانی کر رنگی
 بکناں نرخی پوشاک تمامی، پیراں تھیں لگ چوٹی
 باغ اندر جیویں گاہ ہرے وچہ، ساون چچ بہوٹی
 بکناں چھاپے دار پوشاکاں جوڑے نال بناتی
 پب اٹھاون، چال دکھاون، کڈھ کڈھ چلن پھاتی
 بکناں دے سر ساوی چادر، گل وچہ کرتے کالے
 ستھن چٹکی، سرتے مٹکی ٹرن کبوتر چالے

نمین کٹاراں، بھواں کماناں، تک خنجر بے دست
نال سنٹیاں دے کھوے گتیاں ہسن کھیڈان رست
کنڈل وارو زلفاں لٹکن بھجیاں نال فلیڈاں
چلن بن کے، جھانجر چھنڈے، لٹکے بار حمیڈاں
کھلے پاون تے مٹکاون، لاون داغ تاراں دے
اوہلے بہہ بہہ گاؤن سوہلے ڈھولے گیت دلاں دے
صفت اوبدی دی گل محمد کس منہ نال آلاواں
منہ نکا دے گل وڈیری کیکر آکھ سناواں

حُسنِ پری جمال

اچا قد، سفید پتلا، سُرو آزاد بہشتی
یا اوہ نخل مُراد خداوند رحمت کنوں سرشتی
کنئیں بُندیاں، واگاں گنڈیاں کنج کنواری کاکی
خوراں دی رنجوراں ہوون، ویکھ لطافت پاکی
سجیاں بھجیاں مشکلیں رجیاں، سیلڑیاں کروٹیاں
پھانیاں عاشق بھٹن کارن، وٹ گلے وچہ سنٹیاں

واگاں، مشلوں لاگاں لگتیاں جھولن سر مایا
 پایا شاخ گلابے تائیں سر پیراں تک مایا
 ماکھ محبوباں دا بیت اللہ دو محراب اچیرے
 کرن نماز نیازاں عاشق، سجدے دین چو فیرے
 ہوندے غرق جہاز دلاں دے لگذا کون کنارے؟
 پر اس وین محمد بخشنا جو ڈبے رب تارے
 شیریں شکر نرم آوازہ، رسلے بول رنگیلے!
 تلخ جواب مٹھے منہ وچوں سن کپندے نیلے
 مٹھا ماسہ، ماسہ ماسہ، دند نہ کر دی بندے!
 صاف لہمیں تے تیلی گوری گردن مثل کلندے
 طوطے قمری نالوں سوتی، کونل وانگن بولے
 چھنکے گل کٹوری جیسی، موتی بھر بھر تولے
 ٹور لٹک دی، وانگ کبک دی گردا لک مروڑے
 پب اٹھاوے رب بچاوے، کچی تند تر وڑے
 جے سورج ول ویکھے ساہنوال، بھج بدلی وچہ وڑوا
 تارا ویکھ ہلو چپکارا، ہو بے چارہ جھروا
 ٹھم ٹھم کر دی دھرتی دھر دی، نازک پیہ گلابوں
 مہندی رنگے، جیویں پٹ لچھے، آوان شہر خوشابوں

نویں جوانی، مدھ مستانی، آلی بھولی سادی
 روپ الہی دی اک پتی دم دم ہوے زیادتی
 کون ہووے تاں خیروں اندر، یار آشنا کہاوے؟
 ذور مہم پیاں دکھیارے، چیتا منوں بھلاوے
 اک بیڑی تے موجاں مانے ویکھدیاں اک رُہڑوا
 اس رُہڑوے نوں پھڑیوس ناہیں وا جس واسی پڑیا!
 کاہدا سنگ محبت کبھی، کی یاری اشنائی!
 مویاں گیاں تده یاد نہ کیتا خوشیں عمر لنگھائی
 شاخ ہری تھیں پھل نکالے، پھلے وچوں دانہ
 ہک رنگوں سے رنگ بنائے آپ حکیم سیانا
 پتھر ٹوں دے نور جنابوں سورج کر چکارا
 پانی دے ہک قطرے وچوں عرش مجید بناندا
 سادریاں تھیں گورے کردا، گورے وچوں کالا
 سب سمندر وچوں، موتی کوہوں، قافوں لالہ
 کرداں نبی کفاراں وچوں سر پر تاج ٹکا کے
 ملاں تھیں شیطان بنائے طوق گلے وچہ پا کے
 دُنیا داروں دے گھر دیندا بیٹے ولی الہی!
 ولیاں دے گھر پیدا کردا میرے وانگ گناہی

سونی صورت ہر الہی عام نہ جھن سارے
 خاصاں باجھ محمد بخشا کون کرے تارے؟

رنگوں پانی پی مدھانی، رڑکیں سنج سویرے
 پانی رڑک مدھانی اینویں کہہ کی حاصل تیرے؟

ہک ہک کر کے لیندا جاندا، جس دیاں ایہہ چیزاں
 رل پٹھن دی گھڑی غنمت، پوگ فراق عزیزاں

✓ جتنے ساری دُنیا اندر پت درختاں اُتے
 اتنے سونی صورت والے خاک اندر رل ستنے

یار ملے گا گوشہ جاں میں

✓ ماں میری دی دھی کہاویں، بھینوں نال سہیلی
 اوکھے ویلے کم نہ آئیں ساڈا وی رب بلی

عاماں بے اخلاصان اندر خاصاں دی گل کرنی
 مٹھی کھیر پکا محمد کتیاں آگے دھرنی

او سے دا احسان مروّت، او سے دی وڈیائی
 جس نے قید اولی وچوں ہمت کر چھڑکائی

اوسے تُوں میں گھول گھمائی، دَھن اوہ ویر پیارا
 اوہو بابل، اوہو ماہی، اوہو بھائی چارا
 دُوروں آیا، یار ملے گا، جاں ہو بہیں اَکڑا
 رمزِ حقیقی کہے محمدؐ، پا مجازی پلا
 غفلتِ غم دی مرض و بنگی لُوں لُوں رچی شادی
 جس دم کر سی یاد محمدؐ حضرت شہ بغدادی
 واہ واہ شاہنشاہ جیلانیؒ مظہر ذات ربانی
 سر چھتر محبوبی والا، ولیاں وا سلطانی
 غوثاں، قطباں تے ابدالان، قدم جہناندے چاہے
 سے برسماں دے موئے جوئے ایسے کرم کمائے
 شالا یاد کرے میں بندے میراں صاحبِ والی
 اوڑھے تھیں رب ساون لائے، بہت ہووے خوشحالی

آپ اُجاڑے شہرِ دلوں کے

بادشاہاں نوں تختوں سٹے، کرن غریب نمانے
 تاج غریباں دے سر رکھن واہ محبوب سیانے
 آپے لٹن آپے مارن آپے ذبح کریندے!
 آپ نوازن محرم کے سر آپے تاج دھریندے
 آپے پاڑن آپے سیون، آپے لا بجاون
 آپ اجاڑن شہرِ دلاں دے، آپے فیر وساون
 آپ وکھاون دُکھیے تائیں، آپ کرن غمخواری
 آپ حبیبِ طبیب دلاں دے، وار دین آزادی
 مریٹنڈاں بھر بھر پانی ڈھلن، وانگن دکھیاں نیناں
 مڑ جاون جوں ٹور بھراواں، گھر ول جاون بھیناں
 زہر پیالا عشقے والا، پیتا کس پچایا!
 نک وچہ آئے ساس محمد آس بجن دی تایا
 عشقِ قصائی، چھری دکائی، کوہندا دے دے لتاں
 چوہیں گٹھاں حکم او سے دے، کت کت پاسے وتاں

عاقل تھیں، بے عقل سدایا بھل گیاں سب کتاں
 ننگ ناموس سنبھال محمد دین سیانے متاں
 تختی دل دی اُتے لکھے، صورت نقش بجن دے
 دھوتے دُور نہ ہوندے ہرگز ڈونگے اکھر من دے

سَدانہ باغ بہاراں

پاکے پاسے چلی جوانی، پاس نہ سدیا یاراں
 ساتھی کون محمد بخشا درد و نڈے غمخواراں؟
 مان نہ کریو روپ گھنے دا وارث کون حُسن دا؟
 سَدانہ رہسن شاخاں ہریاں، سَدانہ پھل چمن دا
 سَدانہ رسد بزاریں وکسی سَدانہ رونق شہراں
 سَدانہ موج جوانی والی، سَدانہ ندیاں نہراں
 سَدانہ تابش سورج والی، جیویں کر وقت دو پہراں
 بے وفائی رسم محمد، سَدانہ ایہو وچہ دہراں
 سَدانہ لاٹ چراغاں والی، سَدانہ سوز پتنگاں
 سَدانہ اڈاراں، نال قطاراں، رہسن کدی کلنگاں

سدا نہیں ہتھ مہندی رتے سدا نہ پھنکن ونگاں
 سدا نہ چھوپے پا محمد زل مل بہناں سنگاں
 سدا نہیں مرغائیاں بہناں، سدا نہیں سر پانی
 سدا نہ سنتیاں سیس گنداون سدا نہ سُرخ لانی
 لکھ ہزار بہار حسن دی خاکو وچہ سمانی
 لاء پریت محمد جس تھیں جگ وچہ رہے کہانی
 مگر شکاری کرے تیاری، بار چرندیاں ہرناں
 جو چڑھیا اُس ڈھیناں اوڑک، جو جمیا اُس مرناں
 سدا نہ باغیں بلبل بولے، سدا نہ باغ بہاراں
 سدا نہ حسن جوانی قائم، سدا نہ صحبت یاراں
 لوئے لوئے بھر لے کڑیئے جے توں بھانڈا بھرناں
 شام پی بن شام محمد گھر جاندی نے ڈرناں

اکائیاں

نتلی لکڑتے ادھر یا شوق اندر وچہ آرہ
 پہلے درجے عشق محمد رکھ دا شرم مقدرہ
 کھوٹی کھڑسیں، تروٹی کھاسیں سوئے پس نالے
 سوناں تراماں کرسن جس دن پا کھسیالی گالے

گھت زنجیر کرن گے قیدی، شاہ عدالت والے
 ڈاڈے کول محمد بخشا کون کرے آپڑالے
 چہرے تے چکاؤ حُسن دی تابش و دہ انکاراں
 سندر بدن پھلّاں دا دستہ، دانہ سُرخ اناراں
 گل ناری مکھ تک کے سورج آن چھپا وے رَسمان
 یاری لاوے، پک وٹا وے، دوست بنے کھا قسماں
 سوہنی بھنسنی، سوہنی صورت، سوہناں قدر رنگیلا
 سوہنا خط اُتے جھنڈ سوہنی خوش آواز رسیلا
 مُونہوں ہنس ہنس گلاں کر دی، اندر گریہ زاری
 باہروں نابر نال سنیاں دے، دِلوں لگائے یاری
 پیر طبیب اسیں سب روگی غفلت مرض لٹائے
 اوسے دے ہتھ دینے باہاں دیکھ نبض دُکھ جائے
 رانجھا تخت ہزارے والا، مائی باپ لڈکا!
 بھانیاں دا سردار، پیارا چودھریاں دا بُکا

باغ بہاراں

باغ بہاراں تے گلزاراں بن یاراں کس کاری؟

یار ملے دکھ جان ہزاراں، شکر پڑھاں لکھ واری

لمتیں رات وچھوڑے والی، پل جھل سکھیاں بھانے

جو کوئی قید عشق دے اندر قدر اوہو کجھ جانے

اچی جانی نیوں لگایا، بنی مصیبت بھاری

یاراں باہجھ محمد بخشا کون کرے دل واری؟

غم پیتے غمخوار نہ کوئی گن گن دتاں کینوں؟

جس دے پچھے کرم گنوا یا، مکھ نہ دتے مینوں

جے کج باب مرے دکھ کر دے ہے کی خبر کسے نوں؟

سوئیو جانے قدر محمد تن من لگ دی جس نوں

ڈٹھے باہجھ پریت لگائی، ہو گیا اے جس ہونا

ہنس کھیڈن یاد نہ مینوں، پیا عمر دا زونا

دلبر اپنا مکھ نہ دکھائے، زخم کو اب کیا دھونا؟

دھونی رم لو سا بن کے در، جو ہونا سو ہونا

نیلو فر نے سورج کی چاہت سے کیا شے پائی؟

اڑ اڑ مری چکور محمد چاند بڑا ہرجائی

بے قدروں کی یاردی سے کب کس نے کچھ پایا کھایا؟

کیکر پر انگور چڑھایا، ہر خوشہ زخمایا

۔ اک تو عشق کا چر کر ظالم، دوجی کڑی جدائی

سخت گراں ہے یار کی فرقت، بستی دور بسائی

سدا نہ روپ گلاب رُخوں پر سدا نہ باغ بہاراں

سدا نہ بھورے پھیرے ڈالیں، سدا نہ صوت ہزاراں

چار دنوں کا حُسن جوانی، مان گمان ہزاراں

دید کو آنکھیں ترسیں کچھ پرواہ نہ یاراں

رُٹھا یار مناوے میرا، کون وسیلہ ہووے؟

لا صبون محبت والا، داغ غماں دا دھووے

چٹا کاغذ داغی ہو یا، پھری سیاہی غم دی

دکھاں کیتا زور محمد لیں خیر اس دم دی

انہیاں مونہاں تے مٹی پے سی خاک نمائی واسہ

میں مر چکا، تیرے بھانے ابے محمد باسہ

غزل

کیہہ گجھ گل جن دل بیٹھی چت میرے تھیں چایا
 کیہہ گستاخی نظری آئی، تختوں سٹ رولایا
 حدوں بہت جدائی گزری، یار نہ مٹھ وکھایا
 ربا میرا یار ملن دا وقت نہیں کیوں آیا؟
 اگے اس دے مرن شہادت جے دے اک واری
 نہیں تے گلیاں وچہ مراں گا، چاء ایہو دل چاہیا
 راہ تکیندی اکھنیں پکتیاں، کن پیام سُنیدے
 توں فارغ تے میں افسوسیں، ہردن رین لنگھایا
 ناں میں لائق وصل ترے دے نہیں فراق جھلیندا
 نہ اس راہوں مڑاں پچھاہاں، نہ تھ پاس بلایا
 دکھ قضیئے میرے سُن کے ہر اک دا دل سڑدا
 تھ نہ لگا سیک محمد، میں تن عشق جلایا

حکایت دیوان حافظ

جیوں کر خواجہ حافظ صاحب لکھتیا وچہ دیوانے
اک بلبیل میں روندی ڈٹھی پھریا پھل دہانے

میں پچھیا کیوں روویں بی بی یار تیرا رل ملیا
درد فراق رہیا پھر کیکر جد سخن گل ملیا

بلبیل بولی، حافظ صاحب کیہہ گل پچھتیں مینوں؟
اس روون دی حال حقیقت سب کجھ معلم تینوں

محبوباں دے جلوے آگے اساں غلامی چائی

روون پٹن کار ہمیشہ، اُس سانوں فرمائی

جہاں دے دل عشق سمایا، روناں کم انہاں

وچھڑے روندے ملدے روندے، روندے ٹر دے راہاں

رنگ کسی کی ذات نہیں

وصل فراق نہیں چت آنن کامل عشق سنگارے
 / محبوباں دا راضی نامہ لوڑن سدا بچارے
 / سب سکیندیاں، عمر گزاری مولے یار ملایا!
 / تکدا تکدا رجدا ناہیں صورت دا بھرمایا
 / محبوباں دی صورت اُتے اوسے دا چمکارا
 / عاشق دے دل عشق محمد اوہو سر نیارا
 / جو باطن اُس نام محبت ظاہر حسن کہاوے
 / حسن محبت محرم توڑوں کیوں محرم شرماوے؟
 / محرم نال ملے جد محرم، انگ ننگ لگاوے
 / حسن عشق اک ذات محمد توڑے کوئی سداوے
 / کون کہے نا جنس انہاں ٹوں اکسے ماں پیو جائے؟
 / اگو ذات انہاں دی توڑوں، اگوں رنگ وٹائے
 / اک کالے اک سبز کبوتر، اک چٹے بن آئے
 / چٹے کالے ملن محمد ناں بن بہن پرانے!

حُسنِ محبت سب ذاتاں تھیں، اُچی ذات نیاری
 ناں ایہہ آبی، ناں ایہہ باوی، ناں خاکی ناں ناری
 حُسنِ محبت ذات الہی کیا ”چب“ کیا چھیاری؟
 عشق بے شرم محمد بخشا کچھ نہ لاندایاری

چن چکوراں دی کی یاری تک تک ہوندے دل خوش
 شمع پتنگاں دی کی نسبت اوہ کیڑے اوہ آتش
 بلبل نالے گلے اشنائی، خاروں مول نہ ڈردی
 جنس کجنس محمد کتھے عاشق تے دلبر دی!

یاری عمر سنواری میری، آپ پریت نہ ہاری
 جس نیتے سنگ نیتی آہی، اوہو نماز گزار یاری
 لے لیا جو لیناں آہا لکھیا وچہ نصیباں
 بے پرواہ ہاں نال محمد زور نہ آساں غریباں

لُوں لُوں اندر تُوں ہی تُوں ہیں، دل بھی تیرا خانہ
 جس دم دا تُوں ملیا بلی کیتا لکھ شکرانہ
 بس میرا کجھ وس نہ چلدا کی ٹساڈا کھوناں
 لیتے دا کی زور محمد نس جاناں یا روناں

رَب تکبر بھاوے ناہیں، پور کرے مغروراں
 جاڈوگر آسمان چروکا لاه پُکا کئی اوہراں

ڈیرے تیرے دے چو فیرے کی کم چوکیداراں؟
 آہ مری دے بلن البتے رکھن چائن لاناں
 رکھ دلیری، کریں نہ جھورا، مت قوت گھٹ جائے
 مرداں دے سر بن قصبے، اوڑک پونچس جائے
 جھورا فکر گھٹاندا، قوت نالے نور عقل دا
 تده پر کم آئے کئی بھارا بار نہ جائیں چل دا
 باز ہوائے اڈن والا جدوں پٹی وچہ اڑدا!
 سے کوہاں دی تاری کردا، آن منجی دے چڑھ دا
 مرداں دا کر جگرا دایا، ہنتر مول نہ جائیں
 عشقوں لکھ بلائیں پیارے، ہرگز خوف نہ کھائیں
 ہائے ہائے باز قضا دے او جلی کونج اڈاروں
 اچن چیت محمد بخشا پکڑ کھڑی وچکاروں!
 شان انسان جوان بھلے دا، ملکاں آگے
 کھول نہیں ایہہ گل محمد، مت کوئی جھگڑا لگے
 سچے عشق اُونہاں دے اندر پا دتیاں تاثیراں
 معشوقاں دے پتھر دل نوں چور کرن سنگ تیراں
 سر نامے دا نام اوسے دا جو دیندا انعاماں
 روز بہ روز پہنچائے روزی کیا خاصاں کیا عاماں

چٹی چادر داغ لکھیسی شہرت تے بدنامیں
 گھر گھر اندر قصہ پوسی، ملکیں، شہر، گرامیں
 پیو دادے دانام گمبیس دشمن خوشیاں کرسن
 ساک شریک مرین تاڑی خوفوں مول نہ ڈرسن

مٹی سے رس کون اٹھائے؟

وا، جھلے تاں پتر پائے، نالے سلے دانے
 چوئے رس زمین پر ڈھنڈھی کٹ گن گٹھے لانے
 کالے بھورا اشنائی کر دے ملن پھلاں دے تائیں
 ایک ڈٹھا، پھر دو جے تریجے، لیندے پھرن ہوائیں
 یاری سچ پتنگاں والی، شمع بلی آ چکے
 فیر نہ کدھرے جاون جوگے، لاٹ اندر سڑ ملے
 آسے پاسے عمر گزارے، جھلے خار ہزاراں
 مالی باغ نہ ویکھن دیندا، آئیاں جدوں بہاراں
 روڑا قہر قلور سرے تے سردی بیچ زلایا
 گڑے گوریا کھیت محمد جس دن ساون آیا

نبیوں کا سرتاج

احمد مُرسل ختم نبیاں دو جگ دی جس شاہی
 صل اللہ علیہ وسلم ہوگ حبیبُ الہی
 مکی، مدنی، قرشی، جبلی، باعث خلق تماہاں
 آل اولاد سمیت انہاں تے ہون درود سلاماں
 نبیاں دا سرتاج ہوئے گا آخر وچہ زمانے!
 نام محمد عربی جمسی عبداللہ دے خانے
 جاں دُنیا تے پیدا ہوئی بھجسی کفر کفاراں
 کسری دے گھر کسر پوے گی کنبن کوہ دیواراں
 عالم تے روشنائی ہوئی نور ہدایت کولوں
 جمل جہاں ہوئے گا تازہ عدل رعایت کولوں
 غفلت، جہل ہنیرے جاسن، شمس شریعت چڑھسی
 کھلسن راہ طریقت والے، ہر کوئی اندر وڑسی
 وس سی شہر حقیقت والا جاسی ظلم مجازی
 معرفت بازار محمد رونق لاسی تازی!

اُوہ مَحْبُوبِ اِلهی خاصہ سُرِ افسرِ نُو لاکِ!
 قَدَمِ مُبَارِکِ اُس دے چُخْمَنِ نُو رِی، ناری، خاکی
 سائے اوس دے پٹھہ ہون گے دھرت انبرجگ سارے
 سایہ نال شریک نہ ہوسی نُو رِی بدن پیارے
 لکھ یوسف اس وال نہ جیہا ہوگ جران اجیہا!
 دِنِ دِنِ رُوپِ زیادہ چڑھسی کدے نہ تھسی بیہا
 حُورِ فرشتے عاشق ہون صورت ویکہ پیاری!
 سب تھیں بے پرواہ ہووے گا نال رَبِّ دِی یاری
 سُو رِجِ سائون مُولِ نہ تکسی، سیس نوا کے چل سی
 بدلی وچہ رہے گا چھپیا، ہرگز جھال نہ جھلسی
 اللہ اُس نون کول بلاسی، عرشوں چاہڑا گیرے
 یاراں ہار کلام کرے گا، تُم میرے، ہم تیرے
 مَنَّتھے داغ غلامی والا، چودھ دا چن لاسی
 آ مِلسی دو ٹکڑے لے کے خدمت گار کہا سی
 گرسی عرش نہ لوحِ قلم سی، نال سُو رِج، چن ستارے
 تاں بھی نُو رِی مُحَمَّدِ والا دیندا سی چکارے
 اوّل آخر تیک جہناں دا شان نہ تھیندا بیہا
 صلی اللہ علیہ وسلم دهن حبیب اجیہا

باغ بہار ہوی کل عالم، وِس سی رحمت باراں
 شہد پیدائش اُس نعمت دی کرسن شکر ہزاراں
 جو کوئی تابعداری چاسی، سو مقبول ہووے گا
 جو منکر اس پاک جنابوں سو مقبول ہووے گا
 اللہ پاس بلائے اپنے عرش بریں پر ڈیرا
 مثل محبان باہم باتیں ”تو میرا، میں تیرا“
 چاند حضور کا چاکر، رُخ پر خدمت کر پروانہ
 اپنا بدن دو ٹکڑے کر کے پیش کیا نذرانہ
 گرسی و عرش، نہ لوح و قلم نے سورج، چاند، تارے
 جب بھی نورِ ذاتِ محمد چمک چمک جھلکارے
 اول آخر تک رخشندہ، محکم جس کی شاہی
 صلی اللہ علیہ وسلم دھن محبوب الہی
 بندے کی توقیر، بزرگی اُس کی تابعداری
 جو منکر اس پاک جناب کا، اس کا مقدر خواری

حُب رَس کا مدھ ماتا

دوہیں جہانیں نامی گرسی چارے یارے پیارے
 پنج جیسے اک جندوں ہوں رحمت نال سنوارے
 اک صدیق، اک عادل ہوسی اک نخی لکھ و اتا
 چوتھا شاہ مروان ہوسی نال عشق مدھ ماتا
 غالب شیر اللہ دا ہوسی بھائی پاک نبی دا
 گنتر وچہ نہ آوے ہر گز رتبہ شاہ علی دا!
 نام اوہدا سُن زور گھٹے گا، دیواں تے عفرتیاں
 نعرہ سُن کر گریں فصیلیں پوسی بھانج پلپیتاں
 چوٹ اوہدی، کوئی کوٹ نہ جھلسی دشمن ملن منجا
 سے رستم لکھ بہن ثانی، جھل نہ سکن پنجا
 زور اوہدا کوئی ہور نہ جھلسی فتیحا ہر میدانوں
 دین اسلام کرے پکا کڈھی کفر جہانوں
 زمیاں تے آسماناں اُتے نوبت اسدی کھرسی
 خوراں ملک نقیب ہوون گے جس پاسے اٹھ ٹرسی

حیدر صفدر شیر بہادر، شاہ دلیر سپاہی
سے سورج تھیں روشن ہوئی کر سی دور سیاہی

جو کرنا سو بھرنا

مارن گلے شیر ڈبے نوں، گرگ کرے آ پرالا
بے چڑی دا راکھ بن کے باشنگ ناگ ڈنگالا۔

کی ہو یا جے چہرہ ساڈا ہو گیا مرداواں
جس کی نیت مرداں والی، سو یو مرد سچاواں

اینہاں گلاں تھیں کیہ لبھدا عیب کسے دے کرناں

اپنا آپ سنبھال محمد جو کرناں سو کرناں

لئے اتے زور لگاؤن کم نہ زور آور دا

مویاں ہو یاں نوں پھر کی ماریں، بے انصافا مردا

طعنے لوگ دیوے گا سارا کچرک اندر ڈریں

بے وفا کہے گی خلقت کس کس دامنہ پھڑسیں؟

ڈکھ سدا سکھ گاہ بگاہاں، دکھاں توں سکھ وارے

ڈکھ قبول محمد بخشا، راضی رہن پیارے

حُسنِ جمال تیرا کس کاری، عاشق سِکدا مَری
 جاں ویدے نابینے ہوئے، پھر سُرمہ کی کرسی
 دُنبہ جاں بگھیاڑاں کھاہدا، آ جڑیاں کیہ کرناں؟
 کانگے نیں گھراں دی چٹی، کس اُتے چھت دھرناں
 جاں کھیتی دا کلکھ نہ رہیا ناں سٹکا نہ ہریا
 کس کم ڈھپ لکاون والی، کس کم بادل و رہیا؟
 کون سُنے کیہڑا چھتے جے سے کرے ککارا؟
 صبِروں باہجھ علاج نہ کوئی بے صبرے بے چارا
 تینوں رُب بھلیائی مندے روز ہٹاویں
 بخت بخیل کسے دے ہوون، طائع نیک وٹاویں
 چانن تیرا رات اندھیاروں کردا خوب اُجالے
 فتحا مند تیرے تھیں ہوندے طائع دولت والے
 لطف سخاوت کم ہمیشہ سر واراں دی خوبی
 کرکھاں لطف میری ہُن بیڑی لانسھے کڈھ ایہہ ڈوبی

بہ تقریبِ شادی

ناں ایہہ پریاں خاکوں خاکی آدم پاک نہ ناروں
 مڈھوں اگو جنس محمد فرق پئے وچکاروں
 آگ جنہاں وچہ پئی زیادہ ناری انہاں کہایا
 خاک جنہاں وچہ وافر آئی، خاکی نام دھرایا
 ہر ہر سامی چننے ڈالی چھٹیاں جھولن آئی
 کلی چننے دی پھل روپلی ہر ہر چھٹی بنائی
 سرمہ مہندی تے تل وٹنا عطر پھلیل لیا نہیں
 پھل گلاب پروتے سہرا گندھ روبل لیا نہیں
 اٹھ دے بنیا جاگ سویلے بنتھ سرائے چیرا
 دالیں تیل پھلیل ملائیں آکھیں سرمہ ویرا

نام تیرا سر نامہ

نام وراں دیا ناناں اُتے نام تیرا سر ناماں
 کُنہ تیری وچہ راہ نہ پایا، کیا خاصاں کیا عاماں؟
 علم تیرا ہے پڑھنوں اگے کسے نہ پڑھیا سارا
 ہے دریا ماجساں تیرے دا بے حد اُنت شمارا
 تُو مقصوداں دے در کھولیں، دیویں آپ مُراداں
 اُپے تڈھے، اُپے کیجے شاد کریں ناشاداں
 لہذا چڑھدا، دکھن، پر بت ہور نماں اُچا ناں
 زور تیرے دے اگے رتا، ہر اک ہے نترانا
 جو دانش در اکھیں والا، ونج تیرے دا بیہتا
 انتھاں ڈورا ہو یا شتابی، حُسن ڈٹھوس خاں بہتا
 جو گتے تیرے در اُتے اونہاں ذاتاں پا کاں
 تینوں جس پچھاتا ناہیں، سر اس دے نے خا کاں
 سب نہ مینوں عاجز ہو یوس، تڈھ بن کون غریباں
 رحمت کنوں وانج نہ مولے چاء نواز نصیباں
 مینہ و سا عنایت والا کالکھ ساری دھو دے

کالی رات قبر دی میری جھبڈے روشن ہووے
 آوے نیک دباڑا میرا چھڈن بخت بہانے
 جس دم نظر کرم دی ہووے، آون بھلے زمانے
 صبر کریں نا امید نہ ہوویں پاسیں اجر جہانوں
 منٹھے کم ہوون رحمانی، بہتر کار شتابوں

رُوح کو جسم کا جامہ

مظلوماں دا ہتھ نہ پکڑے جے کر عدل شاہانہ
 روز حشر دے شاہ پوچھسی کرسیں کی بہانہ؟
 جھولی پا انگار محمد کوئی بچا نہ سائے
 عشقاں مشکاں تے دریاواں کون چھپائے ڈنگے؟
 اول نام ربے دا لکھاں، نامے دا سرنامہ
 ننگا رُوح بندے دا کجیوس بخش جسے دا جامہ
 ہر دانش تھیں بحر دتوسیں نالے دین ایمانوں
 روزی دیندا حل کریندا، مشکل سخت کمانوں
 آسماناں دی رونق کردا، روشن تارے لاکے

دھرتی آدم نال سہاوے، آدم نونوں حُب پاک سے
 دانا بینا زور آور اے، نالے بخشہارا
 ہر دم مدد رُوحاں نونوں دیندا عقلاں نونوں چکارا
 نالے روون نالے گاؤن، ساجن گھر اٹھ چلے
 گھڑی سویرے کیوں نہ آئے، تاہیں بڑے اکلے
 پھلاں کارن جھولی کھلاری اگوں پئے انگارے
 آیا گھروں سہاگ کھڑایا بھاگ تھی دے ہارے
 جو چاہے سو کردا آپے کوئی نہ حاکم اس دا
 جان دیئے تاں زندہ بندہ کڈھ لیے تاں کس دا
 پتھر نال ٹھکور نہ شیشہ کی کریسین کھٹی
 لے لے اگ نہ آدھگانے، دارو گر دی ہٹی
 ایویں کیوں مول نہ جانو نت دا پھیر آسانی!
 چڑھدے تارے تے مُز لہندے دائم سرگردانی
 کھیڈ تماشے کارن ناہیں ویلے تنبو تانے!
 اک دھاگہ بے کار نہ اس دا، کون حکمت پر جانے؟
 کس نونوں خبر ہوئے گا بھلکے کی اساں سنگ کارا؟
 کون اکھیں تھیں اوہلے ہوسی کس دا میت پیارا؟

کس گھر دین سیاپے ہوسن کس گھر منگل سوئے؟

کس سر تاج ٹکے کس منہ نوں کرن مٹی دے اوئے؟

کس گھر دا تخت ولایت کھس سی، مجلسی خستہ حالی؟

کس دی قیدوں ہوگ خلاصی، ونج کرسی خوشحالی؟

کون رنڈی کون تتی ہوسی منہ سر تخی پاسی؟

کس وا کنت سہاگ ملے گا دھڑی سندھور لگاسی؟

کس کس اندر پوگ وچھوڑا، کون ملے گا مڑ کے؟

کیہڑے کیہڑے یار محمد بھلکے بہسن جڑ کے؟

اول صفت ثنا رہتے دی، شکر الحمد لکھائیے

کرم اوہدے دی حد نہ کائی رحمت انت نہ پائیے

ڈور کرے سب زخمت جس دم مہرتے آوے سائیں

لکھ مناں دی دھو پلیتی پاک کرے گل جائیں

سکے وہن کریندا جاری کھیت نہاوان نہراں

گرم ہزار مچاوے رونق اُجڑے بچھڑے شہراں

روگی بدن درست کریندا، دے انتھیاں روشنایاں

گئے گوائے پُت پیارے وقت ملاوے مائیاں

وہ مارے جائے باناں باراں نال سنوارے

سک دے زوج محمد بخشا میلے یار پیارے

جاں میلیے وا ویلا ہووے ملن لگے دو جانی
 ساعت صبر نہیں کر سکدے جیویں تستا تک پانی
 دھتیاں بے سو دولت رنجیاں، سو بھن نہ گھر پیکے
 ساہوریاں ول رخصت کریئے جو سر آوے دے دے کے
 چنگی، تاڑی، تال ترانہ، مجرا ٹھاٹھ شہانہ
 ملکاں وچہ حُسن دا چانن پھریا نیک زمانہ
 سن مُری دی لکڑی کولوں درد وچھوڑا رُکھ دا
 سہناں دا ایہہ حال محمد کہو کی حال منگھ دا

آئین جہاں بانی

بھیڑاں تے بھگیاڑ اکٹھے پھردے وچہ اجاڑاں
 کوئی سسے نوں چھیڑ نہ سکے، عدل چمکایاں واڑاں
 میلی نظرے دیکھ نہ سکے، باز کبوتر تائیں
 پتن تے رل پانی پیندے شیر بیر تے گائیں
 جس جس کم دے لائق کوئی تیس تیس کم تے لایا
 دانشمنداں، لائق داراں پایا عالی پایا

پیو دادے دے کسب ہنر تھیں، ہر کوئی کرے کمایاں
 دھاڑو مارو، کرن مزدوری، چور کریندے لائیاں
 ملکاں اندر خوشیاں خوشیاں دیندا جگ دُعائیں
 ظن الہ اساڈے سرتے رہے قیامت تائیں
 ظلم ستم دا پٹ گنویا جس نے تخم زمینوں
 عالم اتے دیوا بلیا صدق اسلاموں دینوں
 لنگر درس لوائے شہریں راہاں وچہ سبیلوں
 آس منداں دی آس پوجاوے کچھے شاہ دلیلاں
 ٹھپ کتاب غماں دی وئی شادی دفتر پھولے
 جیوں کے تیوں اقبال حکومت پین نہ دتے رولے
 پینگھاں بہت ہولارے چڑھیاں ترٹ زمیں تے جھڑیاں
 گڑیاں پھر نہ مڑیاں پیکے ساہوریاں چھک کھڑیاں

شکایاتِ زمانہ بطریق عاشقانہ

دم دم فکر غماں وچہ مرے کر خفگی دل تنگوں
 کیکر ہوگ بچا اساڈا، ظالم شیر پلنگوں
 جس پاسے اشنائی کرے پکا لا برانہ
 اوڑک پوے وچھوڑا اس تھیں کر کے کوئی بہانہ

اپنا آپ نہ نال بناہو، کی سنگ گرگ بگانہ
 سبھ جگ فانی ہوگ محمد ول گیا زمانہ
 ماتم سوگ، غمی جگ سارا ویکھو کون سکھایا؟
 جے کوئی سکھ سکھالا وسدا سو بھی ہے دکھ والا

اک گھڑی دے سکھ دا بدلا، کتنے روز گشالا
 رت بسنت محمد بخشا ویکھو چمن اجالا
 خمرے، کوئل گوگو کر دے، کیسی ٹوک سناندے
 کتھے سکھ محمد بخشا بھرے جہان دکھاں دے

سوگی بھور و جاون تاراں، گاون سوز ہزاراں
 خوش سوئی جس چیت نہ لایا وچہ اینہاں گلزاراں
 کیتا فکر فراق سخن دے، پتاں دا مکھ پیلا
 ننگا ترنیرا ہو کھلوتا، ہجر کنوں رنگ نیلا
 ننگی شاخ، کنگال بچاری، لٹی جویں سپاہی
 کھڑ کھڑ کر دے پت محمد، چلے وطن چھڈ راہی
 وقت بہاروں، اوہ غم ناکی، وقت خزاں ایہہ رولا!
 کدوں ہووے گا، دُنیا اتے سکھ میرے مقبولا؟

ہر دم کوچ نقارہ سر دے کھردا پیا سنیندا
 سا تھی ٹردے جاندے وسدے کیوں کر سکھ وسیندا؟

اپنے اپنے ماتھے کی چھب

آپ اپنے بول آوازے، کوئی نہ کے جلیسا
 بکناں دائل مراں موتی، بکناں دھیلا پیسہ
 جیسا جیسا وان کے ٹوں دتا بخشہارے
 سوئیوں ورتن ہوندا بھائی، دیندا کون ادھارے
 جو جو چیز ہٹی وچہ ہوسی، سو کڈھنی بنجارے
 بک بنجارے موتی وچن بک منکے کچکارے
 سخن کے دے ہیرے موتی، کوئی جواہر لعلوں
 بک دیوے بک شمع محمد بک مانند مثالوں!
 سوہنا متھا ویکھ کے دا مندا نہ بھن مرنا
 کیہ کی دیاں تده کنگالا، جو جڑیا سو دھرنا
 اگے سخی بتیرے ہوئے شاعر چنگ چنگیرے
 نکے وڈے محمد بخشا میں تھیں سب اچیرے
 شاعر بہت پنجاب زمیں دے ہوئے دانش والے
 کافی باروں ماہ جہناں دے دوہڑے بیت اجالے

اتے بکے مصرعے اندر غرض قصے دی ساری
 جو ڈھونڈے سو پائے بھائی مفت نہیں پر یاری
 قافیاں دے فکر اندر سی دل چنتا وچہ جھڑا
 کم تہاتے پتہ نہ کوئی موت نقارہ گھر دا
 نال تھیں کم سادہ کیتا، چھڑیاں بہت رسوماں
 چت اداس، جمعیت تھوڑی نال کول بھجواں
 شالا وانگ گلاں دے اس وچہ سدا رہے خوشبوئی
 سچیاں مرداں دی سنگ برکت، عیب نہ لگوس کوئی
 جاں باغوں پھل چن چن سنگھو کلغی ہار بناؤ
 جس لایا ایہہ باغ اوہنوں بھی یاد دلوں فرماؤ
 ہور کسے کچھ عمل ہوئے گا، بد عملی ہتھ میرے
 ہے مسکین نواز خدایا، کرم نیارے تیرے
 جگتوں باہر پاپ کمائے، لا فقر دے جامے!
 توں سچا میں جھوٹا رتا، کیا لیکھا، کیا نامے؟
 میں عیاں وچہ عمر گنوائی کر کر کاغذ کالے
 پھر امید نہ تروڑی رتا دیکھ کرم دے چالے
 مرشد دا احسان مرے تے سار لیے محتاجاں
 اوہ رکھوالا سدا محمد اوسے نوں سھ لاجاں

